Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ШАҲАР РЎЗНОМАСИ

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган ◎№ 46 (7. 435) ◎ 1991 йил 6 март, чоршанба ◎ Нархи 8 тийин.

ТО Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

◎ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг халқаро ишлар бўйича қўмитаси мажлисида «Ўзбекистон ССР халқаро фаолиятининг асосий принциплари тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси муҳокама этилди.

МАМЛАКАТИМИЗДА

◎ КПСС Марказий назорат комиссиясининг 4 март куни бўлиб ўтган кенгайтирилган пленумида партиядаги интизомнинг аҳволи тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Пленум материаллари марказий партия матбуотида эълон қилинди.

◎ СССР Конституцион назорат комитети 1991 йил 17 мартда ўтказиладиган СССР референдумида фуқароларнинг эркин иштирок этишига бевосита ёки билвосита тўсқинлик қиладиган ҳар қандай хатти-ҳаракатлар СССР Конституциясига зид эканлиги тўғрисида баёнот қабул қилди.

ХОРИЖДА

◎ Ироқ аҳолисининг президент Саддам Ҳусайн режимига қарши исёни тобора кенгайиб бормоқда. Ҳозир бу исён мамлакатнинг йирик 8 та шаҳрида давом этаяпти.

◎ «Умумий бозор» Совет Иттифоқига шошилинч озиқ-овқат ёрдами кўрсатиш чораларини кўраяпти. Март ойи охири, апрель бошларида дастлабки озиқ-овқат маҳсулотлари СССРга кела бошлайди.

Бугунги кун нафаси ТО

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ МАҚОМИ ТЎҒРИСИДА

Фан-техника сиёсатини шакллантириш ва амалга оширишда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ўрни ва аҳамиятини кучайтириш, фундаментал тадқиқотларнинг савияси учун масъулиятни ошириш, илму зиё салоҳиятини сақлаб қолиш ва бойитиш ҳамда эркин ва самарали илмий ижодкорлик учун замонавий ташкилий тузилишни вужудга келтириш мақсадида:

1. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ўзбекистон ССР қонунлари ва ўз устави асосида иш кўрадиган ўзини ўзи бошқарувчи мустақил ташкилот сифатидаги мақоми белгилаб берилсин.

2. Фан ва техниканинг илғор йўналишларига, республика ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришга, шунингдек давлат буюртмалари ва шартномаларига асосланиб, у республиканинг фундаментал ва энг муҳим амалий тадқиқотлар дастурини ишлаб чиқади. У давлат ва бошқа ташкилотларнинг аралашувисиз ўз қарамоғидаги илмгоҳлар, бўлимлар, лабораториялар ва бошқа бўлинмаларнинг самарали ишлашини таъминлайди, республика халқ хўжалиги тармоқларида олинган натижалардан тезроқ фойдаланилишига кўмаклашади, илмий кадрларни тайёрлайди, шунингдек СССР Фанлар академияси билан, иттифоқдош республикаларнинг Фанлар академиялари билан шартнома асосида ўзаро алоқа ва ижодий ҳамкорлик қилади, халқаро илмий-техникавий алоқаларни ривожлантиради.

3. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ихтиёридаги асосий фондлар ва бошқа давлат мол-мулки қайтиб олмаслик шарти билан унинг мулки қилиб топширилсин. Ўзбекистон ССРда мулкчилик тўғрисидаги Қонун асосида уларнинг мақоми ва улардан фойдаланиш тартиби белгилаб қўйилсин.

4. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг таклифларига асосланиб, ҳар йили умуман академия бўйича илмий тадқиқот ва бошқа ишларга бўладиган харажатларнинг ҳажми, маблағнинг энг кўп миқдори ва иш ҳақи фонди белгилансин, бунда фундаментал илмий тадқиқотларни шу мақсад йўлида бюджетдан пул билан таъминлашни сақлаб қолиш, фан-техника тараққиётининг республика учун устивор йўналишларини рағбатлантириш назарда тутилсин.

5. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг раёсати бир ой муддатда ушбу Фармонни амалга оширишга оид қарор лойиҳасини ишлаб чиқиб, белгиланган тартибда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинетининг муҳокамасига тақдим этсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1991 йил 5 март.

ИЛМИЙ ИМКОНИЯТ— РЕСПУБЛИКАГА ХИЗМАТ ҚИЛСИН

5 март куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримовнинг жумҳурият олимлари билан учрашуви бўлди.

Учрашувни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти М. С. Салоҳиддинов очди. Бўлиб ўтган суҳбат чоғида фундаментал ва амалий фанларни ривожлантириш билан боғлиқ энг муҳим муаммолар, шунингдек ижтимоий-сиёсий, ижтимоий-иқтисодий турмушнинг кўпгина жиҳатлари кўриб чиқилди.

Республика Фанлар академиясининг мақомига, академиянинг янги уставига тааллуқли масалалар батафсил муҳокама қилинди. Ўзбекистон Фанлар академияси ҳақиқатан ҳам мустақил ва ўзини ўзи бошқарадиган бўлиши, илм-фан ва техниканинг истиқболли йўналишларини назарда тутиб тадқиқотларни ривожлантиришнинг республика дастурини ишлаб чиқиши зарурлиги айтиб ўтилди. Республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришнинг, Ўзбекистонда ижтимоий тараққиётнинг устивор вазифаларини эътиборга оладиган, янги ғояларни рўёбга чиқарадиган мавзулар зарурлиги таъкидланди. Ҳозир олимлар ҳал этилиши лозим бўлган барча муаммолар орасидан энг муҳимини танлай билишлари лозимлиги қайд этилди.

Илм-фанга янада илғор, қайишқоқ тузилма даркор. Муваққат лабораториялар ва муваққат ижодий бирлашмаларни ташкил этишни кенг йўлга қўйиш, конструкторлик бюроларини шартнома асосида жалб этиш зарур. Бозорга ўтиш пайтида фан-техника тараққиётига тўсқинлик қиладиган системани ўзгартириш, ғоялар, ишланмаларнинг соғлом рақобатини ривожлантириш керак.

Учрашувда республика Вазирлар Кабинети Раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинетининг қарори

ФАН ВА ТЕХНИКА СОҲАСИДА БЕРУНИЙ (АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙ) НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ МУКОФОТИ ТЎҒРИСИДА

Фан, техника ва маданиятга катта ҳисса қўшадиган илмий тадқиқотларнинг савиясини, республика иқтисодий ва ижтимоий тараққиётини жадаллаштиришга меҳнаткашларнинг ижодий куч-ғайратларини сафарбар этишда давлат мукофотларининг аҳамиятини янада ошириш мақсадида Вазирлар Кабинети қарор қилади:

1. Фан ва техника соҳасидаги энг салмоқли ишлар учун Беруний (Абу Райҳон Беруний) номидаги ҳар бири саккиз минг сўмдан олтита Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти таъсис этилсин.

2. Мазкур мукофотни бериш соҳасидаги иш Ўзбекистон ССР Вазирлар Кабинети ҳузуридаги фан ва техника соҳасидаги Беруний номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитети зиммасига юклатилсин.

3. Қуйидаги низомлар:

Фан ва техника соҳасидаги Беруний (Абу Райҳон Беруний) номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти тўғрисидаги;

Ўзбекистон ССР Вазирлар Кабинети ҳузуридаги фан ва техника соҳасидаги Беруний (Абу Райҳон Беруний) номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитети тўғрисидаги низомлар, шунингдек комитетнинг таркиби тасдиқлансин.

Вазирлар Кабинетининг Раиси **И. КАРИМОВ.**

Ғалаба муборак

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов тошкентлик спортчи Василиса Семенчук ва унинг устози Дмитрий Кавуновни фристайл бўйича жаҳон чемпионатида қозонилган ғалаба билан самимий қутлади. Лейк-плэсид қор трассасида Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия илмгоҳининг битирувчиси чанғи акробатикасида қозонган ғалабаси учун олтин медаль билан тақдирланди. Бу — совет спортчилари мамлакатимиз учун янги шу спорт тури бўйича ҳозирга қадар олган энг юксак мукофот бўлди.

Бу мусобақада республикамиз вакиллари сифатида қатнашган чемпионат иштирокчилари Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинетида қабул қилинди.

Жаҳон чемпиони ва унинг устози совет спортчиларининг фристайл бўйича шундай катта мусобақалардаги дастлабки чиқишларидан олган таассуротларини ўртоқлашдилар, курашнинг қандай борганлиги тўғрисида гапириб бердилар. Суҳбатда республикада фристайлни ривожлантириш муаммолари — уни оммалаштириш, базасини мустаҳкамлаш ва такомиллаштириш хусусида гаплашилди. Спортнинг бу гўзал ва қизиқарли тури Ўзбекистон шароитида кенг тарқалиши ва янги ютуқлар қўлга киритилиши мумкинлиги таъкидланди.

(ЎзТАГ).

Ишчилар саховати

Ташаббускорлар ҳузурида

◎ **«Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнат жамоасининг ишсизликдан муҳофаза қилиш жамғармаси ҳисобига шанбалик ўтказиш юзасидан бошлаб берган ташаббуси рўзномамизда эълон қилингач, бу ғоя қандай туғилганлигини кенг ёритишни муҳаррирнятдан илтимос қилувчи қўнғироқлар сони кўпайди. Оқшомхонлар истагини инобатга олиб мухбирларимиз бирлашманинг бош корхонасида бўлишди.**

12-цех остонасига қадам қўйганимизда тушлик вақти яқинлашган эди. Бироқ цехда ишчанлик жараёни ҳукм сурар, дастгоҳларнинг овози атрофни тутган эди.

Участка бригадири Н. Торопченкони биз цех бошлиғи хонасидан чиқаётганда учратдик. У ўз хаёллари билан банд эди. Шунинг учун бўлса керак Николай Маркович бизнинг илтимосимизга тезда тушуна қолмади.

— Йўқ, керак эмас. Рўзномада қанақа суратларни ёритишни сўраяпсизлар ўзи?

Орадан бир дақиқа ўтар-ўтмас масала ойдинлашди. Бригадир мақсадимизни тушуниб етди. Кейин биз Н. Торопченко орқали қолипловчилар бригадири Рашид Зокирович билан ҳам танишдик. Иккала бригадир бирлашмада биринчи йили ишлаётгани йўқ. Улар кўп йиллик меҳнат стажига эгадирлар. Бригадаларда йигирмадан ортиқ малакали ишчилар бор. Агар корхонада ушбу цех етакчи ҳисобланса Н. Торопченко ва Р. Усмонов бошчилик қилаётган участкалар эса цехдаги энг масъул бўлимлардан ҳисобланади. Биз бригадирларнинг ойлик иш ҳақи билан қизиққанимизда улар бир сўз билан: «Шикоят қилмаймиз» дея жавоб беришди. Бу фикрни цех бошлиғи А. Назаров ҳам қўллаб-қувватлади.

— Айтингчи, ишсизликдан муҳофаза қилиш жамғармасига шу йилнинг март ойи шанба кунларидан бирида шанбалик ўтказиш ташаббуси қандай туғилди?

— Шахсан менинг учун тўқимачилик саноати корхоналаридаги аҳволнинг ёмонлашуви ҳақидаги хабарлар бу ташаббус учун бирдан-бир сабаб бўлди, — деб ҳикоя қилади Николай Маркович. — Иш бундай бораверса бирлашмамизда ҳам шундай ҳолат содир бўлиши мумкинку, дея ўйланиб қолдим. Бу ҳол ҳукм сургудек бўлса нима бўлади? Шунда ишсиз қолган хизматчиларни маълум миқдорда таъминлаб туриш учун қандайдир маблағ йиғиб қўйилиши лозимлиги ўз-ўзидан кўриниб қолди. Ахир ҳаммада ҳам бола-чақа бор-ку. Уларнинг ризқини олдиндан ўйламасак бўладими?

— Бугунги таҳликали кунларимиз эртанги кунимиз ҳақида баҳоли қудрат ўйлашга мажбур этади, — дея суҳбатга аралашди Рашид Зокирович. — Бизнинг цехимиз асосий ишлаб чиқаришлардан бири бўлгандан кейин корхона келажаги ҳақида ўйлаш кўпроқ бизнинг зиммамизга тушиши аниқ. Борингки, металл етказиб бериш масаласи куни-кеча ҳал қилинган бўлсада, ишлаб чиқаришда яхши натижаларни қўлга киритиш учун ҳар томонлама ҳаракат қилишимиз керак. Бизку бир амаллаб бунинг уддасидан чиқармиз. Қолган ёрдамчи участкалар бундай тақдирда нима қилади?

— Ишсизликдан муҳофаза қилиш жамғармаси ҳисобига ўтказилган маблағлар кишиларга тарқатиладими ёки корхона ҳисобида қоладими? — Цех бошлиғи А. Назаровга шундай савол билан мурожаат қиламиз.

— Шанбаликда ишлаб топилган пулларни албатта жамғарма ҳисобига ўтказамиз. Лекин агар лозим бўлса биз учун қийин вақтларда бу пулларни қайтариб олиш шарти билан ўтказамиз, — дейди Анатолий Назарович. — Ҳозирча у корхона ҳисобида тургани маъқул.

Шу куни маълум бўлишича суҳбатдошимиз А. Назаров корхонанинг бош директори А. Олимбоев билан биргаликда шартномаларни имзолаш юзасидан бўлган Москва сафаридан қайтиб келган экан. Суҳбатимиз ўз-ўзидан цех жамоаси ва унинг бошлиғини мамлакатимизда биринчи марта ўтказилаётган референдум масаласидаги фикрлари мавзуга бурилди. «Бу борада ўтказиладиган сайлов куни жамоамиз албатта Иттифоқни сақлаб қолиш учун овоз беради», — деди у.

А. БЎРИЕВ.

СУРАТДА: «Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмасининг шанбалик ўтказиш ташаббуси билан чиққан 12-цехнинг саховатли ишчилари.

Р. Шарипов сурати.

Рўзноманинг шу сонига

МЕТРОНИНГ ЯНА ИККИ БЕКАТИ

Кеча кечқурун дастлабки синов поезди Тошкент метрополитенининг яна иккита «Тинчлик» ва «Беруний» бекатларига келди. Мухбирларимиз воқеа содир бўлган жойдан ҳабар қилдилар.

Соат 18 ларга яқин «Чорсу» бекати одатдан ташқари гавжумроқ бўлди. Синов поезди худди шу жойдан бошлаб йўл олиши керак эди. Яна ва яна темир излар, электр таъминоти текшириб кўрилмоқда. Бу иш билан банд бўлган мутахассислар чеҳраси ёришиб кетган. Ҳа, бу дақиқани деярли бир йилдан бери кутишаётган эди. Турли нуқсонлар янги бекатларни фойдаланишга топшириш имконини бермаган эди.

21.30 да «Тошкент комсомоли» поезди «Тинчлик» бекати томон йўлга чиқди. Поездни 3-комсомол ёшлар колоннасининг машинисти Бахтиёр Холбоев бошқариб бормоқда. У метрополитеннинг энг яхши машинистларидан ҳисобланади. Бахтиёр ёнида колоннанинг бригадири Раҳматилла Жўраевни кўрдик.

Анъанага кўра биринчи йўловчилар бўлиш ҳуқуқи қурувчилар, фойдаланувчилар, метрополитен ва «Ташметрострой» тресги мутахассислари, лойиҳачиларга берилди. Янги участканинг узунлиги 3 километрдан кўпроқдир. Бу йўлда доимий ҳаракатлар апрель ойи ўрталарида бошланади.

Ер ости бекатларини кўздан кечирамиз. Машинист «Тинчлик» бекати деб эълон қилиши билан бу бекат номига монанд ишланган панноға кўзимиз тушади. Бекат маркази бўйлаб чиройли ёриткичлар ўрнатилган. Бекат чиройини тасвирлаб ўтирмаймиз. Уни ўз кўзингиз билан кўрганингиз маъқул. Тез орада тошкентликлар ва жумҳуриятимиз пойтахти меҳмонлари ана шундай имкониятга эга бўладилар.

Кейинги бекат — «Беруний». У ҳам ғоят дид билан бунёд этилган. Бекат пештоқи учбурчак шаклларини эслатади. Уларга зинадан қарасангиз, беихтиёр юлдуз чарақлаб турган осмон кўз олдингизда гавдаланади. Ўрни келганда шуни айтиш кераккн, бу бекат қурилишида бетонлашнинг янгича услуби илк бор синаб кўрилди. Бекатда буюк Абу Райҳон Беруний сиймосини ҳам кўрасиз. Ер ости қасрида ўрнатилган ёриткичлар, ҳам ўзига хослиги билан ажралиб туради.

Бироздан сўнг поезд орқага қайтди. Ер ости йўлларидан елиб борар эканмиз, тошкентликлар янги бекатлар тезроқ фойдаланишга топширилишини сабрсизлик билан кутаётганликларини ўйладик.

О. ЕМЕЛЬЯНЦЕВ,
Ф. КРАВЕЦ,
М. СИММА.

Суратларда: метрополитеннинг янги бекатлари ва машинистлар.

В. Харитонов суратлари.

ЮЗ МИНГ СЎМЛИК

Бугунги кунда жумҳуриятлараро ўзаро иқтисодий шартномаларнинг тўлиқ тузилмаганлиги у ёки бу саноат корхоналарида ишлаб чиқариш режаларини бажармасликка сабаб бўляпти. Бу ҳолни шаҳримиздаги «Шарқ гули» бадиий каштачилик ишлаб чиқариш бирлашмаси фаолиятида ҳам кўриш мумкин. Лекин корхона ишчи-хизматчилари барча қийинчиликларни енгиб, 1991 йилнинг дастлабки ойлари режасини муваффақиятли адо этишди. Улар биргина январь ойининг ўзида режага қўшимча 100 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар.

Бу муваффақиятда дўппи ва попоп цехлари чеварларининг улушлари катта бўлди.

С. СУЛТОНОВ.

ҲАЙРЛИ ИШНИНГ ДАВОМИ

Жумҳуриятимизда ўтказилаётган «Раҳм-шафқат» хайрия акциясининг иккинчи босқичи бошланди. Бу хайрли ишни муваффақиятли амалга оширишда халқ таълими, соғлиқни сақлаш муассасалари ходимлари ҳам фаол иштирок этмоқдалар.

«Комсомолец Узбекистана» тарғибот поезди ҳам навбатдаги сафарга йўл олди. Болалар уйлари ва мактаб-интернатларга ҳам моддий, ҳам маънавий ёрдам кўрсатиш ҳам кўзда тутилди. Бунинг учун турли совға-саломлар, тиббий хизмат учун ишлатиладиган асбоб-ускуналар, дори-дармонлар Тошкентдан поездда олиб кетилди. Ушбу харажатларга 170 минг сўм пул ажратилди.

С. ОДИЛОВА.

ИСТИҚБОЛЛИ ШАРТНОМА

«ТОШКЕНТ трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ёрлиғи билан чиқарилаётган трактор ва тиркагичлар нафақат жумҳуриятимизда, балки Иттифоқимиз ва чет элларда ҳам маълум-машҳурдир. Тошкентлик машинасозлар яратган ушбу маҳсулотлар ҳатто капиталистик мамлакатларнинг бир-биридан мукаммал техникаси билан ҳам рақобат қила олади. Бугунги кунда тиркагичларни Мўғулистон, Эрон, Польша, Жазоир, Австралия, Куба, Афғонистон ва бошқа мамлакатларда учратиш мумкин. Шу ўринда хўш, нимаси билан бу маҳсулотлар шуҳрат қозонган, деган савол туғилади. Заводда ишлаб чиқарилаётган тиркагичларнинг афзал томони шундаки, улар аввало ўзининг сифати ва пишиқ-пухталиги билан ажралиб туради, ундан кейин жаҳон бозоридаги бошқа тиркагичларга нисбатан уларга талаб кучли.

Яқинда 250 та тиркагич билан Бангладешни таъминлаш борасида шартнома имзоланди. Шартнома шартига кўра маҳсулот бу мамлакатга қисмларга ажратилган ҳолда етказиб берилади. Бундан ташқари Югославия билан ҳам 2000 тадан ортиқ тиркагич таъминоти бўйича шартнома имзоланди. Мазкур шартномага кўра тиркагичлар бу жанубий Европа мамлакатига кўп миқдорда ишлаб чиқаришда фойдаланиладиган баъзи бир деталларсиз етказиб берилади. Сабаби, тиркагичлар ва тракторларнинг шатак элементи бўйича Югославияда бошқа стандарт меъёрлар қабул қилинган.

Хуллас, юқоридаги шатрномалар бўйича маҳсулотларнинг дастлабки гуруҳи шу ойдан бошлаб истеъмолчиларга жўнатила бошлайди. Шу ўринда, тиркагич ишлаб чиқариш жараёнини амалга ошираётган бирлашманинг 1, 2, 3-бўлинмалари ишини алоҳида қайд этиш жоиз.

О. МАҲМУДОВ.

ПЕШҚАДАМЛАР

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ Калинин мавзесида ширкат асосида 189 оилага мўлжалланган 9 қаватли уй-жой биносида қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Бу ишни Тошкент қурилиш Бош бошқармасига қарашли 3-уйсозлик комбинатининг Василий Дёмин етакчилик қилаётган жамоа аъзолари амалга оширишмоқда.

— Ўтган йили шу бинонинг учта йўлагини фойдаланишга топширган эдик, — дейди жамоа етакчиси. — Объектда ҳаммаси бўлиб 3 миллион сўмга яқин қурилиш-тиклаш ишларини бажаришимиз керак эди. Қурувчиларимиз шу мақсадга эришиш учун астойдил ҳаракат қилишмоқда. Ҳозир бинонинг тикланган қисмида пардозлаш ишлари амалга оширилмоқда. Бинонинг қолган йўлакларида эса қурилиш-тиклаш ишлари олиб борилмоқда.

Ғ. ЮСУПОВ.

17 март — СССР референдуми куни

ЕТТИ ЎЛЧАБ БИР КЕСАЙЛИК

● Референдум куни бутун мамлакат ҳудудида берилажак умумхалқ овози кишиларни ўйлантираётган кўпгина саволларга узил-кесил жавоб беради. Ҳозирча Иттифоқимизда бўлгани каби жумҳуриятда, қолаверса, шаҳримизда бу кунга кенг тайёргарлик ишлари бораётган экан, биз иқтисодчиларнинг фикр ва мулоҳазаларини оқшомхонлар эътиборига ҳавола этишни лозим деб топдик.

Э. ЭГАМБЕРДИЕВ, ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ИЛМГОҲИНИНГ ДОЦЕНТИ, ИҚТИСОД ФАНЛАРИ НОМЗОДИ.

— Ўзбекистон иқтисодиётига бозор муносабатларини жорий этиш режаларида ҳар бир кишига кўнгилли равишда меҳнат қилиш ҳуқуқини бериш кўзда тутилган. Шунинг учун ҳам меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан таъминлаш муаммосини ҳал этиш учун ҳуқуқий, иқтисодий ва ташкилий тусдаги тадбирлар мажмуини рўёбга чиқариш назарда тутилмоқда. Ўтиш давридаги биринчи асосий масала халқ турмушининг бугунги даражаси ва сифатини мумкин қадар сақлаб қолишдан иборат бўлиб қолса, иккинчидан, бу ҳукумат томонидан Ўзбекистоннинг иқтисодий эркинлигини ҳимоя қилиш ва келажакда уни иқтисодий, сўнгра сиёсий мустақил жумҳурият даражасига олиб чиқишдан иборат. Лекин бу ўз-ўзидан бўладиган иш эмас. Бу борада ўзимнинг айрим мулоҳазаларимни айтиб ўтмоқчиман.

Иқтисодчи бўлганим туфайли мени кўпроқ иқтисодий масала қизиқтиради. Иқтисодиётда янглишиш эса оғир оқибатларга олиб келиши ҳақида башорат қилиб ўтиришнинг ҳожати йўқ, бу ҳаммага аён гап. Шундай экан, биз мустақиллик ҳақида гап бораётганда масаланинг моҳиятини пухта ўйлаб иш юритишимиз лозим бўлади. Хўш, бизга мустақиллик керакми? Керак. Лекин, у федерация доирасида бўлса. Негалиги аён. Чунки биз иқтисодий ва техникавий жиҳатдан ҳали ўз-ўзимизни қоплай оладиган даражага етганимизча йўқ. Ҳозирча саноатда ишлатиладиган рангли металлардан тортиб қора металлургиягача бўлган жумбоқларни қўя туриб, фақат озиқ-овқатнинг энг муҳим тармоқларидан хусусан, гўшт ва картошка ҳақида фикр юритадиган бўлсак, юқоридаги гапнинг исботи сезилиб қолади. Халқ эҳтиёжи катта бўлган ҳатто мана шу оддий маҳсулотлар ҳам бизга қўшимча тарзда қайсидир жумҳуриятлардан келтирилади. Бу маҳсулотлар етарли миқдорда бўлиши учун қаерлар ва кимлар биландир ҳар йили шартномалар тузишга ҳаракат қиламиз. Шундай экан, етти ўлчаб бир кесмоқ керак. Ўзича мустақилликни кўзлаб, калтабинлик қилиб, тутган ерни ушлаб бир жойда депсиниб туришдан фойда йўқ. Мулоҳаза билан иш юритиш фойдадан холи бўлмайди. Ҳеч бўлмаса шу ўринда тўла мустақиллик ҳақида аюҳаннос солган Болтиқбўйи республикаларининг ҳозирги ҳолатини кўз олдимизга келтириб кўрайлик. Ахир бу боши берк кўчага кириб қолишнинг ўзи-ку.

Ҳамма давр, барча замонларда ҳам жамиятнинг янги босқичга қадам қўйиши осон кечмаган, албатта. Ҳатто социалистик тузум барпо этилаётган кезларда ҳам Лениндек буюк инсон янги жамият тузаман деб эски тузумнинг барча ижобий томонларидан воз кечиш ва уни синдириб ташлаш тараққиётимиз учун зарарли эканлигини ўз вақтида уқтирган эди. Ҳозирги ўтиш даврида ҳам ана шу нуқтаи назардан иш тутиш қимматлидир.

СССР халқ депутатларининг IV съездида СССРни тенг ҳуқуқли жумҳуриятлар федерацияси сифатида сақлаб қолиш тўғрисидаги масалани узил-кесил ҳал қилиш мақсадида умумхалқ овоз беришини ўтказиш тартибининг илгари сурилиши ҳам мана шу жиҳатларни назарда тутишдан келиб чиққан фикрдир. Шу сабабли СССРнинг Олий Кенгаши ушбу масала бўйича шу йилнинг 16 январида тегишли қарор қабул қилди. Шунга асосан 1991 йилнинг 17 мартида бутун мамлакат ҳудудида умумхалқ овоз бериши ўтказилади. Бундай овоз бериш бевосита ва тўғридан-тўғри демократиянинг алоҳида бир кўриниши бўлиб намоён бўлади. Очиғи мамлакатимиз тарихида биринчи марта халқ ўз эркини шундай шаклда ифодаламоқда. Шундай экан, бу сиёсий кампанияга пухта тайёргарлик билан бориш, жойларда бугунги кундаги сиёсий-иқтисодий масала юзасидан тушунтириш ишларини кенг йўлга қўйиш лозим бўлади. Бунда биринчи галда янги Иттифоқ шартномаси кечикишининг моҳиятига асосий эътиборни қаратмоқ ва бу шартномаларнинг нима учун тузилажаги ва зарурлигини оммага уқтирмоқ керак бўлади. Бу борадаги бош-бошдоқлик оқибатлари оддий меҳнаткаш онгидан чуқур ўрин олсагина уларда бизга Иттифоқ нима учун кераклиги ҳақидаги ишончли тушунча ҳосил бўлади. Бунда албатта шартномадаги: «Иттифоқ — бу суверен ва мустақил республикаларнинг ихтиёрий уюшмасидан ташкил топган суверен федератив давлатдир» деган жумлаларга эътиборни қаратмоқ жоиз. Бу — Иттифоқ таркибидаги жумҳуриятлар бир-бирларининг ўзаро тенглиги ва мустақилликларини тан олишлари, барча мунозарали масалаларни ҳамжиҳатлик билан ҳал этишлари лозим демакдир. Ана шундагина ҳар бир жумҳуриятнинг тараққиётига кенг йўл очилади, қулай шартномалар тузишга имкон яратилади. Халқ эҳтиёжи ва иқтисодий йўналишини юксалтиришга мўлжалланган шартномалар эса ўртадаги барча низоларга барҳам беради. Халқимизнинг «Бирлашган ўзар, бирлашмаган тўзар» деган нақли ҳам бежиз айтилмаганда, ахир. Хуллас, ҳамкор ва ҳамжиҳатлик билан иш юритиш иқтисодиётимиз тараққиётини белгиловчи омил эканлигини унутмайлик.

И. ВЕЛИКИЙ, СССР 50 ЙИЛЛИГИ НОМИДАГИ «ТОШКЕНТ ТРАКТОР ЗАВОДИ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ БОШ МУҲАНДИСИ.

— Ҳамма нарсада ҳам биз меъёрни эсдан чиқармаслигимиз керак. Демоқчиманки, у ёки бу масалага баҳо беришда ошириб-тошириб юбориш керак эмас. Бу сўзга жавоб излаб узоққа боришнинг ҳам ҳожати йўқ. Масалан, биз яқин-яқинларгача инқилобдан кейинги йилларга баҳо беришда шундай йўл тутдик. Бахтли замонда яшаяпмиз, деб оламга жар солдик. Йўл қўйилган хатолардан тамоман кўз юмдик. Бажарилган бир ишни икки қилиб кўрсатишга уриндик. Баъзан кўзбўямачиликларни кўра-била туриб ҳам лом-мим деб оғиз очмадик. Натижада ўта иззаталаб бўлиб қолдик. Шу туфайли раҳбарнинг иллатини ҳам ўзимизча фазилатга йўядиган бўлдик. Иш шу даражага бориб етдики, ичимизда: «Ҳой биродар, кўзингни катта оч, қаёққа қараяпсан», дейдиган мард анқонинг уруғи бўлиб қолди. Энди эса қилмишимиз учун ўкинаяпмиз-у, вазиятга тўғри баҳо бериш ўрнига тўннинг батамом тескарисини кияяпмиз. Ўша биз кўкларга кўтариб мақтаган ўтмишимиздан фақат доғ излайдиган, етмиш йиллик тарихимизга мағзава ағдарадиган бўлиб қолдик. Қани энди бу ерда мантиқ? Агар ҳақ гапга кўчганда социалистик жамият бизга озмунча фазилатларни инъом этмади, дейсизми? Бугун уларни санаб адоғига етиб бўладими? Қайта қуришни тўғри тушунмай ўтмишни бутунлай йўққа чиқариш инсофданми? Тўғри, хатоларимиз бугун яққол кўзга ташланиб қолди. Улар озмунча эмас. Буни истисно этиб бўлмайди.

Шундай экан, рўйи рост айтишимиз мумкинки, социалистик жамият Иттифоқимизнинг барча халқларини нафақат сиёсий томондан, балки иқтисодий масалада ҳам бир-бирига боғлаб қўйди. Шунинг учун ҳам ўзаро мустақиллик ҳақида сўз бориши биланоқ кўз олдимизга жумҳуриятлараро тузиладиган шартномалар ва уларнинг кечикиш сабаблари келади. Шартномаларнинг бузилиши туфайли содир бўлаётган тангликлар ҳақида эндиликда истаганча мисоллар келтириш мумкин. Хоҳ қишлоқ хўжалиги соҳасида бўлсин, хоҳ саноатда бўлсин шартнома мажбуриятларини бажара олмаётганлигимизнинг моҳиятини ҳам мана шундан изламоқ керак бўлади. Демакки, бир жумҳурият қайси жиҳати билан иккинчисига қарам экан, СССР Фуқаролари Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини тенг ҳуқуқли республикалар федерацияси сифатида сақлаб қолмай бўладими? Агар кимки бунга шубҳа билдирса, янглишади.

Бу сўзнинг исботини бизнинг корхонамиз мисолида ҳам кўриб чиқса бўлади. Буюртмачиларимиз билан шартнома тузишни давом эттиряпмиз. Ҳозир бизга керак бўлган турли қисмларнинг 90 фоизини олиш тўғрисидаги шартномаларга эгамиз. Аммо металл билан таъминланишимиз 70 фоизни ташкил этади. Бизга биринчи навбатда «Запорожсталь» панд беряпти. Режа бўйича 25 минг дона трактор ишлаб чиқаришимиз керак. Бу ҳажмдаги ишни бажариш имкониятига эгамиз. Ҳамма гап шартномачиларимизда қолган, холос. Улар бизга буюртмани ўз вақтида етказиб беришса бас. Масалан, Владимир мотор заводи ҳар йили бизга 24 мингта двигатель етказиб берар эди. Кейинги йилларда у биз учун зарур бўлган бу буюмни 9 мингтага қисқартирмоқчи. Шундай экан, юқоридаги ҳол рўй берса нима бўлади? Биз ҳам трактор ишлаб чиқаришни шу рақам бўйича қисқартиришимизга тўғри келади. Бу корхона учун қанча зиён келтиради-ю, жумҳурият бюджетига қанча зарар етказишини тахминий ҳисоб-китобларданоқ иқтисодчи бўлмаган кишилар ҳам билиб олишлари қийин эмас. Бу фақат бизнинг корхонамиз мисолида. Борингки, бу рақамларни шаҳримиз ишлаб чиқаришлари ёки жумҳурият мисолида кўрадиган бўлсакчи? Бундай зарар қайси маблағ ҳисобига қопланади-ю, унинг оқибати нима билан тугайди? Биз бугун бир овоздан СССРни тенг ҳуқуқли жумҳуриятлар федерацияси сифатида сақлаб қолиш керак, деб жон куйдираётганимизнинг боиси ҳам ана шунда.

Суҳбатдош М. КОМИЛЖОНОВ.

Тошкентдаги нефть маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмасида қўли гул ишчилар кўп. Уларнинг орасида Абдурауф Раззоқов алоҳида ўрин тутади. Негаки бу ёш ишчининг армиядан келиб ишлаётганига ҳали унча кўп бўлгани йўқ. Шунга қарамасдан, у бирлашмада илғорлар сафидан ўрин олган.

Т. Каримов сурати.

1991 йил — Ўзбекистонда Алишер Навоий йили

Тошкент тўқимачилари буюк бобомизнинг 550 йиллик маъракасига бағишлаб шанбалик ўтказдилар. Шу куни 31,2 тонна калава, 236,9 минг метр хом сурп, 1 миллион 41 минг дона шартли ғалтак ип, жами 553 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

БУЮК ЭҲТИРОМ ИФОДАСИ

ҲА, кўп минг кишилик корхонанинг асосий ишчи кучини ташкил этаётган ёшлари жумҳуриятда биринчи бўлиб улуғ бобомиз Алишер Навоий маъракасига бағишлаб шанбалик ўтказишдек олийжаноб ишнинг бошловчилари бўлишди. Комбинатнинг қарийб барча ишлаб чиқаришларида, цех ва бригада жамоаларида бўлиб ўтган шанбаликда асосан ёшлар, улкан йигирув машиналари ва дастгоҳларини маҳорат билан бошқарган малакали тўқимачилар фаоллик кўрсатишди.

...Комбинат пойдеворига илк бор ғишт қўйилган 1932 йилдан буён ўтган қарийб 60 йил ичида тўқимачилар қанчадан-қанча шанбалик ва ҳашарларни кўришмаган, не-не ажойиб ташаббуслар издоши бўлишмаган дейсиз. Айниқса, Ўрта Осиёда ягона йирик тўқимачилик корхонаси довруғи оламга таралган йиллар ҳам, Улуғ Ватан урушида фронт ортида туриб мардонавор меҳнати билан Ғалабага улкан ҳисса қўшилган пайтлар ҳам машҳур тўқимачилар ташаббускор эдилар.

Бу галги шанбалик эса одатдагидан ўзгача, яъни у миллий урф-одатлар ва қадриятларимиз тикланаётган бугунги кунда тўқимачи-ёшларнинг қалб тўридаги ўзбек мутафаккирига бўлган буюк эҳтироми ифодаси бўлди.

— Шанбалик ўтказиш ташаббуси қаерда ва қачон туғилди? — сўраймиз корхона комсомоли қўмитаси котиби Турғун Ёрбобоевдан.

— Худди шу хонада, йил бошида комсомол фаоллари тўпланишиб шу фикр ўртага ташланди, — дейди у. — Сўнгра, йирик ишлаб чиқаришларда ташаббус юзасидан ёшлар митинги ўтказилди, ташаббус қизғин қўллаб-қувватланди. Ҳатто шу митингда корхонадаги ўрта ёшдаги авлод вакиллари ҳам иштирок этиб, «Биз нега четда турарканмиз!» — дея эътироз билдиришди. Хуллас, шанбалик умумкомбинат шанбалигига айланиб кетди. Қўмитамиз улуғ бобомиз маъракасига бағишлаб ўтказилган шанбалик учун ўз ҳисобидан 5 минг сўм маблағ ажратди. Шундан уч минг сўми ғолибларни рағбатлантиришга сарфланди.

Ҳа, бугунги ёшлар иродаси, қатъияти, ота-боболар меросига садоқати, қолаверса, ажойиб удимларга бой корхонанинг ўз анъанасига бўлган садоқат тантана қилди.

Яқинда тўқимачиларнинг маданият саройида сўз мулкининг султони Алишер Навоий таваллуди шарафига «Ҳазрати Навоий руҳини шод этиб» деб номланган адабий кеча ўтказилди. Бу кечанинг тантанали қисми меҳнат байрами ғолибларини шарафлашга бағишланди. Унда ташаббуснинг энг илғор иштирокчиларидан 70 ишчига қимматбаҳо совғалар топширилди. 1000 сўм пул миқдоридан пул мукофоти эса, энг илғор ишлаб чиқариш жамоасига аталди.

— Шанбаликдан тушган маблағга ёшлар яшайдиган ётоқхоналар учун Навоийнинг 20 томлик асарлари тўпламини сотиб олиш ниятимиз бор, — дейди Турғун Ёрбобоев. — Бундан ташқари, ҳар бир ётоқхонада мавжуд «Ленин бурчаги» билан бирга «Навоий бурчаги»ни ҳам ташкил этиб, уни улуғ бобокалонимизга тегишли асарлар билан бойитиш ва жиҳозлаш тараддудини ҳам кўраяпмиз. Зеро, шанбалик ўтказишдан кўзлаган мақсадимиз ҳам фақат бир кунгина ишлаб бериш эмас, балки ёшларимизни буюк адабий меросимиз, миллий бойлигимиз билан чуқурроқ таништиришдан иборат эди. Шу билан бирга шанбалик жамғармаси ҳисобидан Навоий маъракаси нишонланадиган кунга қадар Ўзбекистон жумҳурияти ҳудудидаги Навоий қадами етган жойларни зиёрат қилиш, ўша жойларга ёшлар саёҳатини уюштириш мақсадимиз ҳам бор.

Дарҳақиқат, бу тўқимачи ишчи-ёшларга қилинаётган ғамхўрликларнинг бири, холос. Бунга жавобан эса, улар кундан-кун иш сифати ва самарадорлигини ошириб, мавжуд техникадан унумли фойдаланиб, корхонанинг аввалги шуҳратининг қайтишига, унинг қадди тикланиб, шаҳримизнинг илғор корхоналари, қаторидан муносиб жой олишига муҳим ҳисса қўшишлари зарур.

З. ДЎСТМУҲАМЕДОВА.

СУРАТДА: шанбалик иштирокчиларидан бири — пардозлаш фабрикаси назорат-саралаш цехи назоратчиси Гўзал ЗОКИРОВА.

ҚАДИМГИ, ШАРҚОНА УСЛУБДА

ШАҲРИМИЗНИНГ Навоий кўчасидаги шеърият хиёбонидан ўтган кишининг нигоҳи буюк ўзбек шоири, мутафаккири ва давлат арбоби Алишер Навоийнинг қайтадан таъмирланган улуғвор ҳайкалига тушади. Ҳайкал атрофига ўрнатилган чироқлар кечқурун айниқса ўзгача файз ва манзара бағишлайди. Бу чироқларнинг қадимги, шарқона услубда яратилгани айниқса киши диққатини ўзига тортади. Хўш, унинг муаллифлари кимлар?

— Бизнинг жамоамиз олдида ҳам шеърият хиёбонини қайта таъмирлаш ишлари бошлаб юборилгандан кейин масъулиятли вазифалар турар эди, — дейди шаҳар ёритиш идорасининг директори Содиқжон Толипов. — Бир куни жамоамиз аҳли йиғилишиб Алишер Навоий ҳайкали атрофини ўзига хос тарзда ёритишни маслаҳатлашиб олдик. Шунда мен ўзимни анчадан бери ўйлантириб юрган бир таклифни уларга айтдим: яъни, ёритиш чироқларини шундай яратиш ва ўрнатиш керакки токи у бизга мозийни эслатиб турсин. Шундай қилиб денг ишлар юришиб кетди. Ўйлаган ғоямиз асосида шу чироқларни яратдик ва уни буюк бобомиз таваллуд топган куннинг 550 йиллигида шеърият хиёбонига ўрнатдик. Бундан ташқари шоир ҳайкали орқасидаги салобатли бино — Навоий номли адабиёт музейи номини ҳам ўзига хос тарзда ёниб турадиган ва шу шеърият боғига ўзгача файз бағишлайдиган қилиб яратдик.

Энди кўриб турганингиздек бизнинг бу қилган меҳнатимиз зое кетмабди...

Дарҳақиқат шундай, Навоий кўчасидан кетаётган кишиларнинг, шеърият боғига ташриф буюрган мухлисларнинг диққат-эътиборини ўзига тортаётган бу чироқлар ва ёзув ижодкорлари бўлмиш шаҳар ёритиш идораси жамоасининг изланишидан ҳамшаҳарларимиз ҳам, шаҳримизнинг меҳмонлари ҳам хурсанд бўлишмоқда. «Изланганга толе ёр деб» шуни айтадилар-да!

С. БОБОЕВ.

⊙ СУРАТЛАРДА: Навоий кўчасидаги шеърият хиёбонида.

Т. Каримов суратлари.

Янгиликлар. Хушхабарлар

МАСОФАНИНГ АҲАМИЯТИ ЙЎҚ

Нукусда Тайвандаги фирмаларнинг бири билан ҳамкорлик тўғрисида қўшма ҳужжат имзоланди. Унда Беруний ва Хўжайли йигирув-тўқув фабрикаларини технология жиҳатидан қайта жиҳозлаш учун қўшма корхона ташкил этиш назарда тутилади. Томонлар пахтани қайта ишлашнинг янги илғор технологияларини вужудга келтиришда куч-ғайратларини бирлаштирадилар.

Мухтор жумҳурият ҳукумати ишлаб чиқариш негизида қўшма корхоналар фабрикаларини ташкил этиш халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни тезда йўлга қўйиш имконини беришига ишонмоқда. Бир гуруҳ хорижий мутахассислар яқин вақт ичида Нукусга келишади.

Бизнинг изоҳ: Қорақалпоғистондаги йигирув-тўқув фабрикалари ўтган йили 3 миллион сўмликдан кўпроқ зарар кўрди, асосий маҳсулот турларини ишлаб чиқариш топшириғини барбод қилди.

ОДАМЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Андижондаги Бакиров номли жамоа хўжалигида истиқомат қилаётган 70 нафар меҳнат фахрийларининг ҳаммаси пенсияларига 30 сўмдан қўшимча ҳақ ола бошладилар. Ўтган йил иш якунларини чиқарган хўжалик бошқаруви шундай қарорга келди. Режадаги барча топшириқлар ошириб бажарилди. Давлатга қарийб олти миллион сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотилди, бу эса режалаштирилганига нисбатан деярли бир ярим миллион сўм кўп демакдир.

Режадан ташқари олинган даромад бошқарувга одамларнинг ижтимоий-маиший эҳтиёжларини қондиришга кўпроқ эътибор бериш имконини яратди. Хўжаликда кам таъминланган ва ночор оилаларга ёрдам жамғармаси ташкил этилган. Чорвачилик фермаси тубдан таъмирланди, бу ерда дам олиш хоналари ва сауна қурилди. Гулистон қишлоғида амбулатория очилди. Газ шохобчалари 10 километр узайди, хўжалик ичида 5 километр йўлга асфальт ётқизилди. Фойдаланишга топширилган ғишт корхонаси ҳар йили 1,2 миллион дона ғишт тайёрлайди, бу эса барча қурувчиларни бинокорлик материаллари билан таъминлашга имкон беради.

БУЮРТМАЛАРНИ ЎҚУВЧИЛАР БАЖАРИШАДИ

Сирдарё вилоятининг Навруз посёлкасидаги 5-мактаб ҳузурида тикувчилик кооперативи очилди. Ишлаб чиқариш таълими дарсида тайёргарликдан ўтган синф ўқувчилари бу ерда бош корхона — Гулистондаги Ўзбекистон Ленин комсомоли 50 йиллиги номли тикувчилик бирлашмасининг буюртмаларини бажарадилар. Фабрика шартномага мувофиқ ўқувчиларга ишлаш учун тикув машиналари ва ярим тайёр маҳсулотлар етказиб берди. Ишлаб топилган пулларнинг бир қисмини мактаб бюджетига ўтказиш, қолганини эса ёш тикувчиларнинг ўзига беришга қарор қилинди. Бу ўқувчилар мактабни тугатганларидан сўнг бош корхонада ишлаш учун кафолат оладилар.

МАКТАБ ЗАВОДИ ИШЛАМОҚДА

Андижондаги 13-мактабда оддий меҳнат дарслари даромад келтирадиган ишга айланди. Бу ерда ҳозир чинакам мактаб заводи ишламоқда. Завод мактабни оталиққа олган Андижон «Промэнергомонтаж» бошқармасининг жамоаси ажратган маблағ ҳисобига бунёд этилган.

Юқори синф қизлари учун дастгоҳлар, бошқа техника билан жиҳозланган тикувчилик цехи очилган. Хом ашё — ўлчовли лахтак бу ерга Андижон ип-газлама бирлашмасидан келаяпти. Юқори синф ўқувчилари болалар учун фартуклар, халатлар, чойшаблар ва ёстиқ жилдлари тикишаяпти. Ана шу маҳсулотнинг барчаси шартномалар асосида саноат корхоналарида ва болалар мактабгача тарбия муассасаларида сотилмоқда.

ОТАЛИҚ ЁРДАМИ

Булунғур районининг маркази бўлган Красногвардейск шаҳрида вино комбинати ўз оталиғидаги ўрта мактаб жамғармасига уч минг сўм пул ўтказди.

Шу маблағ ҳисобидан аввало камбағал оилаларнинг бу ерда ўқиётган фарзандларига ёрдам кўрсатилади. Улар учун ўқув қуроллари, кийим-кечак сотиб олинади. Вино комбинати жамоаси ёзги таътил вақтида мактаб биносини ремонт қилиб беришни ҳам ўз зиммасига олди.

Шаҳар кенгаши ёрдам фондидан мактабга яна икки минг сўм пул ажратилди. Бу пуллар ўқув базасини мустаҳкамлашга, энг яхши ўқувчиларни рағбатлантиришга сарфланади.

ҚИШЛОҚЛАРДА «ЗАНГОРИ ОЛОВ»

Ғиждувон районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигига қарашли еттита қишлоқ газлаштириб бўлинди. Ниҳоят овқат пишириш, кир ювиш, уйни иситиш билан боғлиқ кўплаб ташвишлардан қутилган қишлоқ хотин-қизлари бундан айниқса мамнун.

Йил охиригача Бухоро вилоятида 370 километр газ тармоғи ўтказиш режалаштирилган. Шундан 50 километри шаҳарларда, қолгани эса қишлоқларда ўтказилади. Бу йили вилоятнинг қишлоқ жойларидаги жами 12 минг хонадонга газ ўтказилади.

(ЎзТАГ).

Янгиликлар. Хушхабарлар

Ҳавас қилинг...

ИБРАТ

ЎРТА мактабнинг етуклик аттестатини қўлига олган Турсунали Азимов катталарнинг «оғзи»ни пойламай, бир касбнинг бошини маҳкам тутди. Ишчи оиласида вояга етган ўспирин меҳнаткашлар учун электр транспорти хизмати зарур эканлигини яхши англаганди. У ҳарбий хизматдан қайтгач, электр транспортлари махсус механизациялашган пайвандлаш ва созлаш бошқармасида оддий электр монтёрлигидан участка бригадири даражасига кўтарилди. Шу йиллар мобайнида Тошкент автомобиль ва йўллари илмгоҳининг кечки бўлимида таҳсил оляпти. Билимини амалий машғулотлар билан боғлаб бориши ишда кўпгина ютуқлар омили бўлди. 10 кишидан иборат у бошлиқ бригада Аҳмад Дониш, Каймаков кўчалари ва «Зенит» заводигача троллейбус симларини тортишда жонбозлик кўрсатди. Қабул комиссияси монтаж ишларини сифатли баҳолади.

Мақсуд Фазлитдинов, Николай Гаврилин, Анатолий Труновлар бошланғич фирқа ташкилотидан Т. Азимовни ўз сафларига қабул қилажакларини сўрадилар. Ёш коммунист жамоа халқ назорати гуруҳи аъзолигига ҳам киритилди.

Махсус механизациялашган, пайвандлаш ва созлаш бошқармасининг тармоқ контакти электр монтёри Турсунали Азимов ўз ишининг муҳимлигини яхши билади. Унинг ҳалол меҳнати туфайли янги электр транспорти линиялари фойдаланишга топширилмоқда.

Ўз-ўзидан маълумки, қийин шароит — ёзнинг жазирама иссиғи-ю, қишнинг қаҳратон совуғида очиқ ерда тиклаш ишларини олиб бориш, режани бажариш оғир. Шунга қарамай тармоқ контакти электрмонтёрлари ягона наряд асосида ишлашни амалга оширишга, бор имкониятдан тўла фойдаланиб, вақтни беҳуда ўтказмаслик учун таъминотчилар юборган айрим яроқсиз маҳсулотларни яроқли ҳолга келтириб, фойдаланишга муваффақ бўлмоқдалар.

1991 йилда Тошкент шаҳрининг Бобур, Улуғбек, генерал Узоқов, Муродов кўчаларига, Высоковольт мавзесидан Ҳалқа йўлигача троллейбус, Чимкент катта йўли томон 10 чақирим трамвай йўли, 205 чақирим троллейбус сим тармоғи ва 7 та кичик электр қуввати жамловчи ёрдамчи станциялар ишга туширилиши трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармаси томонидан режалаштирилди.

Сергели районидаги Сергели темир-бетон заводидан олинаётган юзлаб устунларни йўл четига ўрнатишда, трамвай, троллейбус тармоқ симларини тортишда, бажарилган ишларнинг сифатли бўлишида ёш коммунист намуна бўлмоқда.

С. АЛИЕВ, кўп нусхали «Мотор» рўзномаси ходими.

СИҲАТ-САЛОМАТЛИК

- УМР ҚАДРИНИ БИЛГАН ОДАМЛАР
- НАФСИНИ ТИЙГАН УЗОҚ ЯШАЙДИ
- ДАРДНИ ДОРИ ДАФ ЭТАДИ
- КЎКЛАМДА НЕГА ТОЛИҚАМИЗ?

НАВРЎЗИ олам қувончлари яқинлашиб келаяпти. Она табиат бутун таровати, гўзалликлари билан гуркираб уйғонади, бутун борлиқ янгиланади. Бу кўркам фаслни кутиб олиш учун тирик мавжудотга, хусусан, бизнинг аъзои-баданимизга янги нафас, янги куч-қувват, янги руҳият керак. Қарангки, шу буюк янгиланиш палласи қиш ойларида таомларимизда тар мевалар, сабзавот озуқалари камайиб, аъзои-баданимиз анвойи хил ҳаётбахш дармон-дориларга зориққан бир пайтга тўғри келади. Аъзоларимизнинг фаол ишлаши, дармон-дорилар билан таъминланиши ноз-неъматлар таркибидаги турли-туман модда-маъданларга боғлиқ бўлади. Улар сабза ўт-ўланларда, навбаҳорнинг тоза-таърин неъматларида мўл-кўл йиғилади.

Илк баҳор палласи аъзои-танамиз мижози ўзгариб, халқ ибораси билан айтганда «илик узилиб», «тинка қуриган» пайтлар камқонлик, дармонсизлик ҳоллари сезилади. Шунинг учун ҳам биз Наврўзи оламни табиий бир интизорлик, бесабр қувонч ва умидбахш туйғулар билан кутамиз, дармон-дорили таомлар—сумалак, ҳалим, кўк чучвара, кўк сомса каби қутлуғ ва тансиқ таомлар пишириб байрам қиламиз.

Шуни алоҳида айтиш керакки, эрта баҳорги «илик узилди» пайтларда куч йиғиш учун мойли ва қовурилган «бақувват» таомларга зўр бериш тўғри эмас. Айниқса, қон-томир ва юрак касалликларига мойил кишиларга бу асло тавсия этилмайди. Илмий кузатишлар шуни кўрсатдики, кейинги 20—30 йил давомида дунёда юрак-қон томир касалликлари туфайли 40—50 ёшга етар-етмас нобуд бўлиш ҳоллари анча кўпайган, бундай хасталикларнинг авж олиши ва сабаблари турлича кечади.

Юрак ҳасталикларининг замонамизга хос жиддий касаллик эканини кўпчилик яхши билади. Аммо юрак касаллигининг кучайишига қандай омиллар сабаб бўлишини кўпда ўйламаймиз. Ҳолбуки, бу касалликдан бир йилда ҳар турли хавфли ўсимталардан нобуд бўлганлардан кўра, деярли икки баравар кўп киши ҳалок бўлаяпти.

Юрак-қон томир хасталиги бир неча ойлар ва йиллар давомида беморларнинг ўзлари сезмаган ҳолда кучайиб боради. Одам соғлом пайтида ўз саломатлигига эътибор бермаганлиги, ички аъзоларнинг мутаносиб фаолиятини таъминловчи омилларни билмаганлиги ёки билса ҳам бунга эътибор бермаганлиги оқибатида хасталик ривож топади.

Қон томирларининг девори майин ҳужайралар билан қопланган бўлиб, қон айланиш жараёнида томирлар зарур бўлган ҳаво заррачаларини, турли-туман тузлар, оқсил моддаларини (эритма ҳолда) аъзоларига етказиб турадилар. Агар қон таркибида ўзгаришлар рўй берса, борди-ю ҳаёт учун зарур бўлган холестерин тузлари миқдоридан ортиб кетса, кишида модда алмашиниши бузилади. Холестерин тузлари қон-томир деворларига қуйқа ҳолда ўтириб, аста-секин қотиб қаттиқ қатламга айланади. Натижада киши аъзоларига зарур ҳаёт манбалари бўлмиш моддалар, жумладан ҳаво ҳам юрак гўштига, ўпкага, марказий мияга етиб бормасдан, аслида майин бўлган қон томирлари дағаллашиб, мўрт бўлиб қолади. Оқибатда юрак ўпка ва бошқа аъзолар миокард инфарктига дучор қилади, марказий мияда қон айланиши бузилади, кишида хотира сусаяди, айрим вақтларда ҳаттоки марказий мияда қон талаш касаллиги вужудга келади.

Шифокор қабулида

ЮРАК НЕГА БЕЗОВТА?

Модомики, касалликнинг ривожланиши модда алмашиниши туфайли ривож топар экан, демак ҳар бир киши буни ўзи кўзда тутмоғи ва шифокор маслаҳатига амал қилмоғи лозим.

Хўш, юрак ишемия касаллигининг ривожланишига нима сабаб бўлади? Жиддий сабабларнинг бири — тамаки чекиш. Тамаки тутуни таркибида 1360 дан ортиқ омиллар мавжуд, шуларнинг кўпчилиги юракни озиқлантирувчи томирларга зарарли таъсир этади. Тамаки чекиш юрак томирларида қисилиш юз беришига шароит яратади, қоннинг увиб қолишини кучайтиради. Бундан ташқари, маълумки, никотин гемоглабиндан кислород молекуласининг ажралиб чиқиш тартибини ўзгартиради, бу эса юрак мушакларининг кислород билан озиқланиш жараёни бузилишига олиб келади.

Хасталикка иккинчи муҳим сабаб—қон босимнинг кучайиши. Бу касаллик қон томирлари деворларининг ўзгаришига, қисилишига, атеросклероз касаллигини келтириб чиқарувчи ҳар турли моддаларнинг томир деворларига ёпишишига олиб келади. Шу нарса маълумки, қон босими бор беморларда юрак ишемия касаллиги нисбатан оғир ўтади. Ҳаддан ташқари семизлик, кам ҳаракатлилик атеросклероз касаллигининг ривожига олиб келади.

Мана шу айтилганларнинг иккиучтаси жам бўлган тақдирда ишемия хасталиги билан оғриш ҳеч гап эмас. Бу ҳақда ҳар бир соғлом киши ўзи ўйлаб кўриши лозим. Агар тамаки чексангиз, тезроқ бу фалокатдан қутулиш йўлини қидиринг. Бу курашда биринчи қадам ҳар кимнинг ўзига нисбатан талабчанлиги ва қатъийлигидир. Бир сўз билан айтганда, ирода зарур! Агар иродангиз бўшлик қилса, шифокорга мурожаат этиш зарур, бу борада нина санчиб даволаш усули кўп яхши натижалар беради.

Ҳаракатсизликдек ҳаёт тарзини ўзгартириш мумкин ва лозим. Бунинг учун жисмоний тарбиянинг ҳар хил турлари билан шуғулланиш, доимий ҳаракатда бўлишга интилиш, кўпроқ пиёда юриш керак. Бетартиб ва беҳудага кўп овқат ейиш одатини тарк этиш шарт. Шарқ донишманди Буқрот: «Сен овқатни кўтариб юрма, овқат сени кўтариб юрсин», — деган экан. Дарҳақиқат, овқатланиш маданияти муҳим масала. Киши кунда аниқ бир вақтда овқатланса, тана аъзолари шунга ўрганади ва натижада ошқозонда, ичакда овқатни ҳазм қилиш фаолияти ўз табиий тартибига тушади, танада модда айланиши бир маромда кечади. Шу тавсияларга амал қилган кишиларда жигарнинг фаолияти, яъни холестерин моддасини ишлаб чиқаришда фаол қатнашадиган аъзоларда танани идора қилиш хусусияти яхши сақланади.

Даволаш яхши натижа бериши учун илмий асосланган парҳез ҳам зарур. Бунда ёғли маҳсулотлар, углеводлар суиистеъмол этиш бир миқдор чекланади. Муттасил кам қувватли овқатларни истеъмол этиш яхши натижа беради. Ўсимлик тўқималарига бой тоза-тарин сабзавотлардан қириб тайёрланган хўраклар, карамдан тайёрланиб буғда пиширилган дўлмалар, йирик тортилган ундан ёпилган нонлар фойдали бўлади. Камқувват овқатлар ошқозонга оғирлик қилмайди, уни қийнамайди, киши ўзини енгил ҳис этади. Ёғли ва қовурилган таомлар эса ортиқча юк бўлиб, юрак фаолиятини сусайтиради.

Ўрни келганда марказий асаб системасини, юракни жунбушга келтирувчи ўткир ичимликлар истеъмол қилиш жуда зарарли эканлигини ҳам айтиш керак. Катта миқдорда экстракт моддалари бор гўшт, балиқ ва ҳар турли қўзиқорин шўрвалари, қовурилган гўшт ва балиқлар, ўткир қайлалар ҳам чекланган миқдорда таомил этилиши лозим.

Ош тузини бир кунда 6 — 8 грамм миқдорда ишлатиш кифоя. Кундалик таомингизда туз моддаларига бой бўлган карам, картошка, сабзи, қовоқ, қуритилган мевалар, бузоқ гўшти, арпа, сўк қора буғдой ёрмалари кўпроқ ўрин олса маъқул бўлади. Мана шу айтиб ўтилган талабларни бажариш стенокардиянинг олдини олади, оғриқнинг зўрайишига ва миокард инфарктга йўл қўймайди.

Юрак касалликларининг олдини олишда кўрсатиб ўтилган тадбирлар фойда бермаган тақдирдагина кимёвий дорилар билан даволаш қўлланади. Бундай дорилар ичида юрак томирларини кенгайтирувчи, миокард инфарктга учраган кишиларнинг кислородга бўлган талабини камайтирувчи дорилар бор. Бу дорилар шифокор тавсияси билан берилади.

Азиза АШУРОВА,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган шифокор.

Тиббиёт олимлари турли хасталикларга шифо бўладиган дорилар тайёрлашиб, амалда қўллашмоқда. Ўрта Осиё педиатрия институти патофизиология кафедраси мудири, профессор Мардон Ҳақбердиев аллергия касаллига даво бўладиган бешта дори яратди. Айни кунларда олим Тошкент вакцина ва зардоб илмий текшириш институти лабораториясида шогирдлари билан янги аллерген дорилар тайёрлаш бўйича тадқиқот олиб бормоқда.

СУРАТДА: (ўнгдан) профессор М. Ҳақбердиев, кичик илмий ходим Н. Мавлонова, лаборант М. Дадабоева ва катта илмий ходим С. Захваткиналар билан тайёрланган дориларни кўздан кечиришаяпти.

Х. Мирзакаримов сурати.

Тиббиёт муассасаларида

ҚИЗИҚ, ГУЛ ҲИДИ ЁҚМАСА-Я

Инсон сиҳат-саломатлигига турли касалликлар даф этаркан, уни моҳир шифокорларимиз бартараф қилишади. Кейинги пайтда кишилар ўртасида аллергия хасталиги кўпайиб бораётгани шифокор ва олимларимизни ташвишлантирмоқда. Бу касаллик фан-техника тараққиёти, атроф-муҳит ҳавосининг бузилиши, асабий ҳолатлар билан боғлиқ. Хўш шундай экан, бу касалликнинг олдини олиш ва даволашда қандай чора-тадбирлар кўрилмоқда. Шу масалалар бўйича жумҳурият аллергология илмий ихтисослашган марказининг раҳбари, тиббиёт фанлари номзоди Озод Аҳмедович НАЗАРОВ бир неча саволларга жавоб берди:

— Озод Аҳмедович, аллергия касали қандай кечади!

— Аллергия хасталиги асосан кўз қичишиши, ёшланиши, санчиқ ва ёруғликка қаролмаслик билан бошланади. Бурун, ҳалқум ва қулоқ қичиши каби ҳолатлар ҳам рўй бериши мумкин. Булардан ташқари, буруннинг шилимшиқ пардаси ва ҳалқум бирдан шишиб, улардаги асаб учларининг сезувчанлиги ошиб кетади. Бунинг натижасида киши аллерген чанглардан кетма-кет акса уради, бурундан сув оқади. Шу тариқа тумов, баъзан нафас қисиш, яъни астма касалига дучор бўлиб қолиш мумкин. Бу аллергиянинг энг оғир кўриниши ҳисобланади. Шуни алоҳида айтиш керакки, аллергия бир неча турга бўлиниб, дерматит, экзема, эшак еми, бронхиал астма, рахит, мигрень касалликларини келтириб чиқаради.

Аллергенлар кўпинча дарахтлар ва ўсимлик гулларининг чангидан пайдо бўлади. Шунинг учун бу касаллик асосан баҳорда ва кузда кучаяди. Беморга ҳатто энг хушбўй атиргул ҳиди ҳам ёқмай қолиши, аллергия чақириши мумкин.

— Бу нохуш хасталикнинг кўпайиб боришига нималар сабаб бўляпти!

— Аллергия касаллигини «Тараққиёт кулфати» деб бежиз айтишмайди. Бу касаллик жумҳуриятимизда кейинги 20-30 йиллар ичида пайдо бўлиб, кескин кўпайиб кетди. Бинобарин, фан-техниканинг ривожланиши билан баробар ривожланиб бораяпти, десам муболаға бўлмайди. Аллергия жумҳуриятимизда бошқа иттифоқдош жумҳуриятларга қараганда энг кўп тарқалган. Кейинги беш йил ичида эса у 10 баравар кўпайди. Жаҳон саломатлик ташкилотининг берган маълумотига қараганда, бу касаллик бутун дунё бўйича биринчи ўринга чиқяпти. Аввало бу касалликнинг асосий илдизи экологияга келиб тақалади. Кимё саноати ва турли хил саноат корхоналари чиқараётган зарарли моддалар, аҳоли зич жойлашган ҳудудларда муҳим археологик омиллар билан ҳисоблашмасдан пала-партиш қурилаётган кўп қаватли бинолар туфайли шамолнинг юриши ёмонлашуви бу хасталикнинг кўпайишиға олиб келмоқда. Маълумки, Тошкент шаҳрининг атрофи тоғ билан ўралган. Фақат Янгийўл томони очиқ. Чирчиқ, Бўстонлиқ, Олмалиқ бўйлаб эсган шамол Тошкент шаҳрида айланиб, тўхтаб қолади, натижада саноат ва транспортдан чиқаётган зарарли моддалар одамлар сиҳатига ёмон таъсир қилади.

Ўзбекистон шароитида бу касалликнинг клиник кечиши бошқа жумҳуриятларга қараганда оғир бўлади. Чунончи, иқлим иссиқ, ёғингарчилик кам, устига-устак аллергия чақирадиган ўсимликларнинг кўплиги ҳам катта таъсир кўрсатмай иложи йўқ. Бундай ўсимликлар иқлим иссиқ бўлгани учун бизда саккиз ой, Россия томонларда эса атиги икки-уч ой гуллайди. Бизда аллергия чақирувчи ўсимликларнинг гуллаш жараёнидаги чанги ҳавода узоқ ушланиб туради. Бу гуллар авваллари ҳам бўлган. Аммо об-ҳаво, ер, умуман атроф-муҳит табиати бузилгани буларнинг бари мавжуд шароитимизда аллергиянинг кўпайишига олиб келмоқда.

— Ҳозир аллергик касалларни даволашда қандай янгича усуллар қўлланмоқда!

— Марказимиз қошида ташкил этилган касалхона ва поликлиника жумҳуриятимиздаги барча ноҳия ва вилоятларга хизмат қилади. Очиқ гап, нафас қисиш (бронхиал астма) хасталигининг ўзи ҳар йили 4 мингтага кўпайиб бораяпти. Касалхонага эса ҳар йили 30 мингдан ортиқ киши мурожаат қилади. Шифохона эса 60 ўриндан иборат. Кўриниб турибдики, шарт-шароитимиз талабни қондириш даражасида эмас. Бундан ташқари, назарий ва илмий ишларни кенгайтириш ва чуқурлаштириш учун имкониятларимиз жуда тор.

Марказ қошида алоҳида илмий текшириш илмгоҳи очиб, клиник ва тажриба лабораторияларини ташкил этишимиз керак. Бугунги кунимиз ана шундай муаммоларни кечиктирмасдан ҳал этишни олдимизга қўймоқда. Шифокорларимиз аллергия билан оғриган беморларни вақтида даволаш, хасталик асоратларини бартараф этиш, бу нохуш касалликнинг олдини олиш учун фидокорлик билан ишлашмоқда. Хулоса қилиб айтганда, ҳамма бор имконият-шароитлардан фойдаланиб халқимиз сиҳат-саломатлигини сақлаш инсоний бурчимиз бўлиб қолади.

Суҳбатдош жумҳурият соғлиқни сақлаш вазирлиги қошидаги Саломатлик маркази матбуот шўъбаси ходими

Комила СУЛТОНОВА.

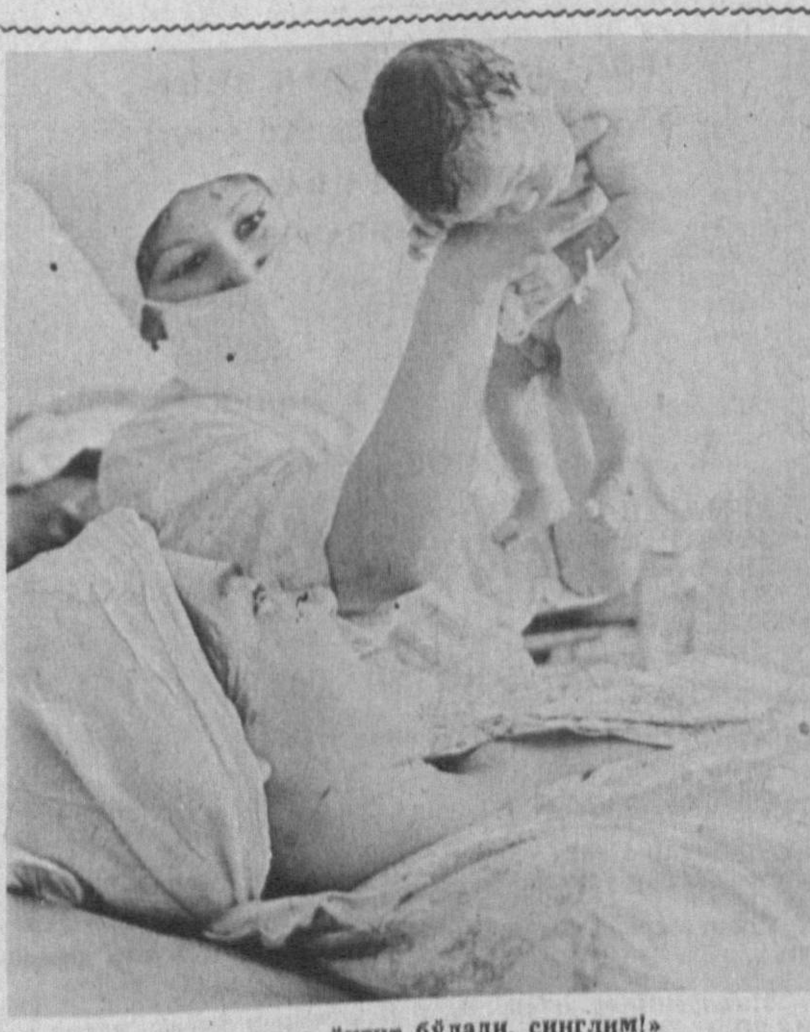

«Ўғлингиз паҳлавон йигит бўлади, синглим!»
Р. Шарипов сурат-лавҳаси.

Китоб жавонингизга

СОДДА ВА ТУШУНАРЛИ

ОЧИҚ айтиш керак, кейинги ўттиз йил мобайнида болалар ўртасида сальмонеллёз касаллиги кўпайиб бормоқда. Болалардаги бу касалликнинг клиник манзараси турли-туман бўлиб, одатда оғир кечади ва узоқ давом этади. Ҳозирги вақтда сальмонеллёз билан оғриган кичик ёшли болаларда турли оғир асоратлар ва кўнгилсиз натижалар кузатилаяптики, бу ачинарли ҳолдир. Шу жиҳатдан тиббиёт фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби Орхон Маҳмудов ва тиббиёт фанлари номзоди, доцент Меҳмон Аҳмедовнинг рисоласи зарур қўлланма бўлди.

Китобда болаларда учрайдиган сальмонеллёз касаллигининг этиологияси, эпидемиологияси, патогенези, клиникаси, диагноз қўйиш усуллари ва уни бошқа касалликлардан фарқлаш, даволаш ва касалликнинг олдини олиш масалалари содда ва тушунарли ёритилган.

Шуҳрат ТУРСУНОВ, шифокор.

ДУНЁДАГИ ҳар бир тирик жонга ризқу-рўз берилган. Улуғ хилқат — Инсон учун минг-минглаб ноз-неъматлар борки, булар ҳаёт учун, одам боласининг тириклиги учун, қодир табиатнинг ҳиммат-саховати билан яратиб қўйиллибди. Ана шу ноз-неъматлардан ва турли ғизолардан бардам-бақувват бўлиш учун сиҳат-саломатлигимиз кўтарганча истеъмол этишимиз, нафс-истак хоҳишига алданиб ошқозонга зарар, аъзои-танга заҳар бўладиган тарзда кўп тановул қилмаслигимиз керак. «Кўрдингми ош — кўтарма бош» деб лоҳас бўлгунча қорин тўлатиш сиҳатга зиён, хасталикка имкон очадики, кейин букиб қолиб гирён уриш фойда бермайди.

Овқатланиш ҳам ҳаёт лаззати экан, бу тадбирнинг одоб-ахлоқ қоидасига ҳам риоя этмоқ керак. Кўпинча овқат тановул пайтида одам ўзи сезмаган ҳолда хунук одат-қилиқлар содир этади. Овқатни «чапиллатиб» ейиш, «хўриллатиб» ичиш, қаттиқ кекириш, узун сўлиш олиш, оғизга бармоқ тиқиб тиш тозалаш, дастурхон чеккасига майда суяк ёки қаттиқ нарсани туфлаб ташлаш, қошиқ-ликопчаларни тарақлатиб-шарақлатиш, тишлаган нон ёки гўшт бўлагини кўринарли қўйиб қўйиш ва шунга ўхшаш хатти-ҳаракатлар хунук одат бўлиб, кишининг ўзига сезилмаса ҳам, атрофдагиларнинг асаб руҳиятига ёмон таъсир этади.

Ҳар нарсанинг қонун-қоидаси бўлгани каби, овқатланишнинг ҳам ўзига хос хусусиятли одоби, ахлоқи, рўйи-рафтори, меъёр-миқдори бор, буларга амал қилиш инсонга чиройли одобу файз бағишлаш билан бирга, энг муҳими сиҳат-саломатликка мустаҳкам замин бўлиб боради.

Овқатланишда ҳар бир киши ўз аъзои-тани, эҳтиёжига қараб, меъёрида сифатли овқатланиши керак. Қадимий китобларда: «Ошқозон касалликлар уйидир, парҳезли овқатланиш барча даволар асосидир», дейилади. Овқат меъдаошқозонда ҳазм бўлар экан, унга зўр бермаслик, меъёридан ортиқ ғизо билан уни тўлдириб иш фаолиятини бузмаслик керак. Зеро, одам фақат овқат ейиш учун яшамайди. Буюк ҳаким Абу Али ибн Сино бундай дейди:

Агар таом чексиз лазиз
бўлса ҳам,
Кўп емагин, келтиради
дарду ғам.

Алишер Навоийнинг мана бу фикри ажойиб ҳикмат:

— Бирорта касалингиз бўлмагани ҳолда, бундан ҳам яхшироқ бўлай деб, беҳуда дори ичманг. Пишиб етилмаган мевалардан еманг, овқатни майдалаб чайнашга уринингг, нимаики ёқса ўшандан тановул қилинг, овқатдан сўнг совуқ сув ичманг, қорнингиз тўқ бўлса-да яна устига овқат еманг.

Ҳакимларнинг ҳикоятларидан

ОШҚОЗОН ҚОП ЭМАС...

Сиҳат тиласанг кўп ема,
Иззат тиласанг кўп дема.

Кўп овқат еб, ранжу алам тортиш ҳақида шундай бир ҳикоят айтилган.

— Кисронинг бир ўғли бор эди. У жуда кўп овқат ер ва ҳамиша хаста ва бемор эди. Ҳеч ким унинг касаллик сабабини билолмади. Шунда бир табибни чақириб келишди. У нуроний сифатли, яхши сувратли, соф мижоз эди. Табиб йигитнинг томирига қўл қўйиб, кўп ейиш туфайли овқат ҳазм бўлмасдан ҳиқичоқ ва кекириш касаллигига мубтало бўлганини билди ва уни даволади.

Кисро табибдан сўради:

— Унга нима бердинг?

— Очлик! — деб жавоб берди табиб.

Нақл қилишларича, Аҳжож бир куни ўз табибларидан илтимос қилиб деди:

— Табиб ҳамда дори-дармонларга ишим тушмаслиги учун зарур бўлган нарсалар ҳақида гапириб берсаларингиз.

Табиблар унга қуйидагича жавоб бердилар:

кундузи овқат егандан кейин ухламанг. Кечаси ғизо еганда дарров ётиб олмай, бир оз вақт у ёқдан бу ёққа юринг.

Ҳикмат. Озгина овқатта қаноат қилиб юрган киши кам касал бўлади.

Бир табиб бир куни
бир ажиб ҳикмат,
Эл учун айтганмиш
қилиб марҳамат:
— Егин, ичгин доим кўнгил
тортгунча,
Нафақат бўғзингдан тошиб
ортгунча.

Буюк тўрт ҳаким овқатни меъёрида ейиш ҳақида зикр этадилар:

Ҳаким Хазифа айтади:

— Кимнинг ейиши оз бўлса, тани соғ бўлади... Овқатни кўп еган кишининг дил кўзи бекилади, тан мулки эса хароб бўлади.

Луқмони ҳаким айтади:

— Кимки кўп ейишдан сақланса, кўп дори ичишдан озод бўлади.

Абу Али ибн Сино айтади:

— Бир кунда бир марта овқат ейишни машқ қил, овқатинг ҳазм бўлмай туриб, устидан яна ема.

Олимлардан Фузайл айтади:

— Икки нарса кишининг қалбини қорайтиради: кўп ейиш ва кўп гапириш.

Эл орасида: «Эт— этга, шўрва — бетга!» деган мақол бор. Ҳакимлар айтишича, гўшт ейилса кишининг гўшти кўпаяди, шўрва ичганда гўшт кўпаймай, юзи қизаради. Гўштни ва шўрвани меъёрида тановул қилиш фойдали бўлади.

Сиҳат-саломатликнинг энг яхши омили ҳақида «Ширъа» китобида бир воқеа келтирилади.

Муҳаммад ибн ал-Яминий шундай деди:

— Табиблардан энг шифобахш дори сўрадим:

— Очлик ва кам ейиш, — деб жавоб беришди.

Ҳакимлардан ҳикмат ўрганишга ёрдам берадиган нарсани сўрадим:

— Очлик ва кам ейиш, — деб жавоб беришди.

Олимлардан эсда сақлашга ёрдам берадиган нарса ҳақида сўрадим:

— Очлик ва кам ейиш, — деб жавоб беришди.

Ҳаким Абдулмажид Саноий айтади:

— Овқат ейишнинг меъёри ва чегараси бор. Ошқозон қоп эмас, унга тиқаверма. Бўкиб емоқ — соғлиқни тўкиб емоқ.

Буюк ҳакимлар ҳаётий кузатувлардан хулоса ясаб, бундай дейишган: одамда касаллик қўзғамайдиган даво шуки, қорнинг очмай туриб емайсан, овқатланаётган пайтингда қорнинг роса тўйиб кетмасдан аввал овқатдан қўл тортасан.

Одам боласи соғ пайтида турли хаста-беморликларнинг олдини олиш чора-тадбирларини кўрса, овқатланишда меъёр-миқдорга амал қилса, ёмон хулқ-одатлардан ўзини тийса ҳеч қандай касаллик иллатига чалинмайди, соғлиқ унинг йўлдоши бўлади.

Тўлқин РАСУЛЕВ.

Советлар мамлакатида

ФЕРМЕРЛАР УЧУН

ЛЕНИНГРАД. Бу ерда фермер хўжаликлари уюшмаси ташаббуси билан фермерчилик комплекслари лойиҳалари яратилди. Бундай комплекслар ижтимоий масалаларни муваффақиятли ҳал этиш, хуторликларга маиший хизмат кўрсатишни таъминлаш имконини беради. Шунингдек чорвачилик хонадонлари, устахоналар, гаражларнинг типовой нусхалари ишлаб чиқилди. Масалан, фермерлик ҳаракатининг ташаббусчиларидан бири, 25 гектардай зиёд ери бўлган Н. Григорьев ўзининг сут цехини ана шундай лойиҳа асосида қурмоқда. Вилоятда ҳозирдаёқ ҳаммаси бўлиб беш юздан ортиқ фермерлар бўлиб, уларнинг кўпи ерни ўз мулки қилиб олди.

ҲУҚУҚ-ТАРТИБОТ МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

УССУРИЙСК (Приморье ўлкаси). Бу ерда ноҳия давлат хўжаликлари меҳнат жамоаларининг қарорига мувофиқ жиноятчиликка қарши кураш жамғармаси ташкил этилди. Шаҳар агросаноат банки бўлимида очилган ҳисобга ҳозирдаёқ салкам уч миллион сўм тушди. Милиция ноҳия бўлими ана шу маблағ ҳисобига штатини кенгайтирди. Ҳозирда участка милиционерлари қишлоқларда пул ўтказган хўжаликлар билан тузилган шартномалар асосида ишламоқдалар. Кўрилаётган чора-тадбирлар ноҳия кенгаши депутатлари ишлаб чиққан ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш дастурини амалга оширишдаги дастлабки қадамдир.

ДЕПУТАТЛАР НАЗОРАТИГА ЎТДИ

КОСТРОМА. Кадий ноҳиясида расмий жиҳатдангина унга қарашли деб ҳисобланган энг яхши ерлар эндиликда батамом унинг ихтиёрига берилди. 60 минг гектардан иборат бу далалар, ўрмонлар ва яйловлар илгари СССР Мудофаа министрлигининг овчилик жамиятига совға қилинган эди. Эндиликда ноҳия халқ депутатлари Кенгаши бу фойдаланилмай келинган ерларни ўз назорати остига олишга қарор қилди.

СУВ ЙЎЛИ ТЎСИЛМОҚДА

БОКУ. Каспий денгизининг суви Озарбайжоннинг жанубий қисмидан ўтадиган темир йўлгача етиб келди. Жумҳуриятда кенг авж олдириб юборилган қирғоқларни мустаҳкамлаш ишлари бунинг олдини олишга қаратилмоқда. Денгизнинг соҳил қисмини темир йўл билан бирга камида бир метр юқори кўтариш мўлжалланмоқда. Мутахассисларнинг фикрича, соҳил чегарасини комплекс ҳимоя қилишнинг бош схемаси ишлаб чиқилиши керак. Бунинг учун қурилиш базаси, тош-шағал ва қум олинадиган карьерлар, шох йўллар зарур.

Киевдаги «Ҳунармандчилик» ширкатининг аъзоси Богдан Комитенко (суратда) темирчилик ҳунарини пухта ўрганиш учун Владимир вилоятига келди. Ҳозирги кунда у машҳур уста Вячеслав Басов қўмагида ўз билганларини амалий жиҳатдан мустаҳкамламоқда.

СИТА сурати.

ҲОСИЛДОРЛИК ДАРМОНДОРИЛАРИ

ОЛМАОТА. «Медео» Совет-Югославия қўшма ишлаб чиқариш корхонаси оксидланган қўнғир кўмирдан биоминерал ўғитлар тайёрлашни йўлга қўйди. Бундай ўғит экология жиҳатидан тоза сабзавот ва мевалар етиштириш имконини беради. Бундай «ҳосилдорлик дармондорилари» кўп йиллар мобайнида мамлакатнинг турли минтақаларида синаб кўрилди ва ҳамма жойда уларни тупроққа аралаштириш катта самара берди. Кўпгина қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги кўпайди.

(СИТА)

Шаҳримиздаги 567-болалар боғчасида 8 март — хотин-қизлар байрамига қизғин тайёргарлик кўрилди. Бу ерда тарбияланувчи кичкинтойлар ўзлари тайёрлаган ҳар хил ўйинлар билан йиғилганларни мафтун этишди.
СУРАТДА: байрам шодиёналари.
Р. Альбеков сурати.

БИЛАСИЗМИ?

ЖЎЯЛИ ЖАВОБ

ФРАНЦИЯДА чиқадиган «Пари-суар» рўзномасида, «Агарда Луврда ёнғин чиқса ва сиз фақат ягона санъат асарини қутқариб қолиш имконига эга бўлсангиз, қайси суратни оловдан олиб чиқар эдингиз?» саволига энг жўяли жавоб бўйича ўзига хос танлов ўтказди. Биринчи мукофотга эга бўлган Шарль Монтанелнинг жавоби қуйидагича жарангладиː «Мен эшикка яқин ердаги суратни қутқарган бўлардим».

ШАРБАТ ОЛИШНИНГ ЯНГИ УСУЛИ

ГЕРМАНИЯЛИК олимлар сабзавот ва мевалардан шарбат ажратишнинг янги усулини ишлаб чиқдилар. Илгарилари, шарбатлар механик йўл билан ажратиб олинганида улар таркибидаги дармондориларнинг кўп қисми чиқитга чиқиб кетарди. Янги усулдан фойдаланганда эса мевалардаги барча фойдали моддалар сақланиб қолади. Ҳозир меваларга ферментлар орқали шундай таъсир ўтказилмоқдаки, натижада молекула орқали боғланишлар барбод бўлиб, барча фойдали моддалар чўкиндига айланиб қолмоқда. Сўнг эса ҳосил бўлган органик масса сувга аралаштирилади. Қизиғи шундаки, бу усулдан фойдаланилган ҳолда икки баравар ортиқча шарбат олиш мумкин.

ОЛМОСДАН ҲАМ МУСТАҲКАМ

Кейинга пайтларда кўзойнаклар учун линзалар асосан пластмассадан тайёрланмоқда. Маълумки, линзалар ҳатто ундан жуда эҳтиёткорлик билан фойдаланганда ҳам шикастланиши мумкин. Бунинг олдини олиш мақсадида улар махсус ишловдан ўтказилади. Ғарбий Германиянинг Вюрцбург шаҳри химиклари линзалар учун жуда ажойиб пластмассани ишлаб чиқдилар. Ушбу пластмасса олмосдан ҳам қаттиқ бўлиб ундан тайёрланган линзанинг қалинлиги эса мингдан уч-тўрт миллиметрдир. Ушбу ўта қаттиқ ҳимоя воситасидан келгусида шахтёрлар, мотоциклчилар ва металлургия заводлари ишчилари учун бош кийимларни тайёрлашда фойдаланиш мўлжалланяпти. Бундан ташқари, уни қадимий сарой, кошона ва бошқа тарихий ёки архитектура ёдгорликлари ойнасини ҳам мустаҳкамлаш учун ишлатиш мумкин бўлади.

ҚАЙ БИРИ БИРИНЧИ?

Ҳали-ҳануз дунёдаги энг биринчи дорилфунун қачон ташкил этилгани ҳақида баҳслар давом этмоқда. Кўпгина олимларнинг фикрича, 859-йили Марокашнинг Феса шаҳрида ўз фаолиятини бошлаган Караунн дорилфунуни дастлабкиси ҳисобланади. Бироқ бошқа мутахассисларнинг фикрича, дорилфунуннинг дебочаси бўлиб бундан 5500 йил аввал Шумерда очилган машҳур кўчириб ёзиш мактабини ҳисоблаш мумкин. Европа ҳақида гап кетганда эса ҳамманинг фикри бир жойдан чиқяпти. 1088 йилда Италиянинг Болонья шаҳрида ташкил этилган дорилфунун Европада энг қадимий ҳисобланади.

И. ИСМОИЛОВ тайёрлаган.

Эл хизматида

МИЛЛИОН КИШИГА ТАОМ ТОРТГАН

БУ касбнинг иши оғир. Зотан ошпаз, пазандаларни ҳамма билан бирга ўтириб хотиржам овқат тановул қилганини ҳеч қачон кўрганмисиз. Сиз билан биз нонушта қилаётганимизда улар ошхонада банд бўлишади, тушликда ҳам ўша ерда уймаланишади, кечки овқат пайтида эса яна бир таом тадорикини кўришаётган бўладилар. Ҳар доим шундай. Байрам, дам олиш кунлари ҳам тиним билмайди улар.

Қиш аёзида изғирин шамолга қарши туриб ўт ёқиш, ёз жазирамасида ловуллаётган оловга бардош беришни ҳар ким ҳам ўзига эп кўравермайди. Ҳали эл уйқудалигида йўлга отланиб, ҳаммадан бурун иш бошлаш, охирги хўранда тарқаб бўлгандан сўнг дастурхонни йиғиб, асбоб-анжомларни яна тартибга келтириб қўйиш...

Комилжон аканинг қирқ беш йилдан ортиқ ҳаёти шу тахлит кечади. Чунки у жуда ёшликдан, навқирон ўспиринлик вақтидан бошлаб элга хизмат қилиш касбини танлаган. Унинг меҳнат дафтарчаси очилганда Улуғ Ватан урушининг энг оғир дамлари бошланган эди. Қийинчиликлардан, қора меҳнатдан чўчимаган ўн уч ёшли ўспирин урушга кетган акасининг йўқлигини билдирмас, катталардек ишга астойдил киришган эди.

Каъбга бўлган ихлоси, ўзига хос қобилияти, пазандалик маҳорати туфайли йиллар оша у кишилар ҳурмат-эътиборига сазовор бўла борди. Мана шу оддий меҳнати уни одамларга танитди. У Совет савдоси аълочиси, уста ошпаз, ёшлар мураббийси ва ниҳоят меҳнат фахрийси каби унвонларга сазовор бўлгунча эҳ-ҳе, қанча сувлар оқиб ўтди...

Бир ҳисоб-китоб қилиб кўрилса, салкам эллик йил мобайнида унинг қўлидан таом еган хўрандалар сони миллион кишидан ошиб кетар экан. Лекин одамнинг меҳнати фақат сон билангина ўлчанмайди. Унинг хизмат маданиятини лаззатли таомларидан ташқари, тузаган чиройли дастурхони, хўрандаларга яратиб берган қулай шароити ва доимий хушмуомаласи белгилайди.

Яхши овқатланиш инсон сиҳат-саломатлигининг, узоқ умр кўришининг гарови, кайфиятни кўтариш воситаси, меҳнат қобилиятини ошириш омилидир. Шунинг учун ҳам буюк ўтмишдошларимиз Абу Бакр Розий, Абу Али ибн Сино, Юсуфий ва бошқа ҳакимлар беморларга энг яхши даво сифатида лаззатли таомларни буюришган. Моҳир пазандани азалдан қўли енгил шифокорга ва ўзига хос санъаткорга қиёс этиб келишлари бежиз эмас. Дунёга танилган аллома математик Пифагордан тортиб файласуф Вольтергача, француз ёзувчиси Дюмадан тортиб, жаҳонгашта сайёҳ Христофор Колумбгача пазандаликнинг қадрига етишган, айни вақтда ўзлари ажойиб пазанда сифатида ҳам шуҳрат қозонишган.

Фридрих Энгельс ўзининг «Табиат диалектикаси» асарида пазандаликдаги оддий технологияни — бир вақтлар (аниқроғи XIII асрда) ихтиро қилинган «балиқ тузлаш»ни буюк кашфиётлар сирасига киритган эди. Технология — таом тайёрлаш илми демак. Асл ихтисослиги муҳандис-технолог бўлган Комилжон Орипов узоқ йиллик меҳнат фаолияти давомида қанчадан-қанча лаззатли таомлар «ижод» қилди. Айниқса шифобахш сутли таомлар ижодкори сифатида танилди. Пазанда уларни тайёрлашда ҳар сафар қалб қўри, маҳорати, нозик санъатини ишга солади. Бу борадаги тажрибаларини у бошқа шаҳарлардаги ҳамкасбларига, ҳатто Хитой, Чехословакияга бориб ҳам ўртоқлашган.

— Лекин ҳали хизмат маданиятимизни янада оширишимиз керак, — дейди ўз ишига талабчан устоз ошпаз.

Бу фикрга қўшилиш керак. Тўғри, ҳозирги тақчил, иқтисодий қийинчиликлар кучайган пайтда ҳам тошкентликларнинг дастурхони чойхона, ошхона ва бошқа умумий овқатланиш корхоналаридаги тўкинсочинлик, баракани кўриб шукур қиламиз. Лекин озроқ эътибор билан ишни янада яхши ташкил этиш, хўрандаларни хурсанд қилиш мумкин.

Аввало емакхоналар исми жисмига мос бўлса деймиз. Бу мулоҳаза туғилишига кўпинча четдан келган пойтахтимиз меҳмонларининг ўринли саволларига жавоб тополмаганлигимиз сабабдир.

— Ресторанингизнинг номи жуда чиройли экан — «Баҳор». Хўш, унинг «Тошкент» ёки «Зарафшон»дан нима фарқи бор?

Бу саволга мен эмас, ресторанларнинг доимий меҳмонлари ҳам елка қисиб қўяқолишади. Эътирознинг тагига етгандек бўламан. Дарвоқе, «Баҳор» нима учун ўз хўрандаларини доимо кўклам неъматларидан тайёрланган овқатлар билан сийлаши мумкин эмас. Масалан, Наврўзнинг тансиқ таоми сумалакни олайлик. Январь ойида бир ерда меҳмонларга ана шу шифобахш таомни тортишди. Билсак, у консерваланиб қўйилган экан. Илк баҳорда териб олиниб, баланширланган идишдаги нозик ток барглари витаминлар тақчил кезларда хўрандаларга жуда хуш ёқади. Уй шароитида ҳозир коватак ошларни қишда ҳам тайёрлашади-ку. Озроқ ҳафсала бўлса исмалоқ, жағ-жағ каби кўкатларимизни ҳам шу ерда бир неча хил таомга қўшиб тайёрлашни йўлга қўйиш мумкин. Умуман, бу ерда ҳамма нарса — бино ва залнинг безатилиши, деворларга солинган гуллар ва расмлар, ходимларнинг кийиниши, қўйинг-чи, мусиқа садолари энг сўлим фаслимиз баҳор гўзаллиги, латофатидан дарак бериб турса...

Ёки «Самарқанд» чойхонасини олайлик. Бу ерда дунёга машҳур Самарқанд нони, самарқандча тайёрланган каллапоча билан хўрандалар хушнуд этилса, «Фарғона» чойхонасида водийликларга хос удум билан меҳмон кутиб олинса, «Нуроний»да отахонлар, онахонлар мириқиб ҳордиқ чиқариши учун шароит яратилса, улар истеъмол қиладиган ҳазми енгил латиф таомлар пиширилса деймиз. Хуллас, пазандалик, меҳмоннавозликда эзгуликнинг, изланиш, ташаббус кўрсатиш, топқирлик ва ижод қилишнинг чегараси йўқ.

Изланган, ижод қилган кишининг номи ҳам, ишлари ҳам асло унут бўлмайди, тарихда қолади. Кўпинча кичикроқ давраларда суйиб истеъмол қилинадиган таом — шодипалов нега шундай аталишини биласизми? Унинг ижодкори бир вақт Андижонда яшаган Шодибек исмли пазанда экан.

Комилжон аканинг ҳам шогирдлари кўп. Улар «Баҳор» ресторани, «Фарғона» кафесидагина эмас, шаҳардаги аксарият умумий овқатланиш корхоналарига кириб, Комилжон ака ҳақида сўрасангиз унга шогирд бўлганликларини, лаззатли таом тайёрлаб, чиройли дастурхон тузашни ундан ўрганганликларини мамнун бўлиб айтишади.

С. МУСАЕВ.

СУРАТДА: Комил Орипов шогирдлари (чапдан) Тўлаган Қосимов, Руфат Қосимов, Шуҳрат Қорабоев ва Ольга Лисенколар билан.

В. Тўраев сурати.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЛЕКТОРЛАР УЙИДА

11 — 16 МАРТ КУНЛАРИ СОАТ 18.00 ДА

КЎПСОНЛИ ИЛТИМОСЛАРГА КЎРА
биоқувват шифокор-экстрасенс, СССР Экстрасенслар ассоциациясининг аъзоси
МУХТАБАРХОН МУСЛИМОВНА ЁҚУБОВАНИНГ
ДАВОЛАШ-СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИ ЎТКАЗИЛАДИ

Беланги, бўғин касалликлари, ошқозон яраси, асаб касалликлари, муттасил бош оғриғи, қон босимининг кўтарилиб кетиши, буйрак яллиғланиши, нафас қисиши, бод касаллиги, ўрта қулоқ яллиғланиши, ичак яллиғланиши, ўт пуфагининг яллиғланиши, атеросклероз, гайморит, аёллар касалликлари ва бошқа баъзи касалликлардан азобланиб юрган беморларнинг сеансларга қатнаши тавсия этилади.

АБОНЕМЕНТЛАР ЛЕКТОРЛАР УЙИ КАССАСИДА СОТИЛАДИ, УЛУҒ ВАТАН УРУШИ НОГИРОНЛАРИ УЧУН КИРИШ БЕПУЛ.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Марказ — 14, А. Қодирий кўчаси, 13-уй, (1, 2, 7, 14, 21-троллейбусларнинг «Универсам» бекати; 17, 65, 100-автобусларнинг «14-поликлиника» бекати; метронинг «Пахтакор», «А. Навоий» бекатлари).

Телефонлар: 44-55-32, 44-53-50.

ТОШКЕНТЛИК ЙИГИТ-ҚИЗЛАР УЧУН!

«ОРБИТА-СЕРВИС» ТЕХНИКА МАРКАЗИ

МАИШИЙ РАДИОЭЛЕКТРОН АППАРАТУРАЛАР (телевизорлар, магнитофонлар, кучайтиргичлар, приёмниклар ва ҳоказолар)НИ ТАЪМИРЛАЙДИГАН РАДИОМЕХАНИКЛАРНИ ТАЙЁРЛАЙДИГАН

6 ОЙЛИК ПУЛЛИК ҚУРСЛАРГА ТАНЛОВЛИ

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

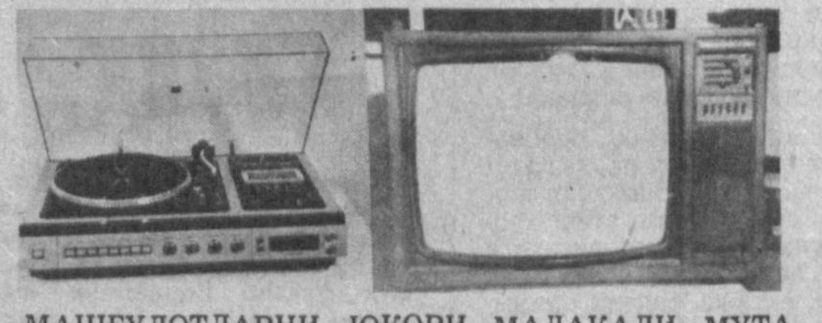

МАШҒУЛОТЛАРНИ ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАР ОЛИБ БОРИШАДИ.

Ўқиш учун — 600 сўм ҳақ тўланади.

Курсни битирганлар идора ихтиёридаги корхоналарда иш билан таъминланадилар ва уларга гувоҳнома бериладп.

ДАСТЛАБКИ ЙИҒИЛИШ — 7 МАРТ КУНИ ЎТКАЗИЛАДИ.

МАШҒУЛОТЛАР — 11 МАРТДА БОШЛАНАДИ.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, 115-алоқа бўлими, Пионер кўчаси, 27-уй.

Маълумотлар олиш учун телефон: 77-83-34.

ДАВЛАТ КОРХОНАЛАРИ МУЛКИНИ СУҒУРТА ҚИЛИШ ШАРТНОМАСИ САМАРАЛИ МОЛИЯВИЙ ЁРДАМ БЕРИЛИШИНИ КАФОЛАТЛАЙДИ:

Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида ишлайдиган давлат корхоналарининг раҳбарлари диққатига!

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ДАВЛАТ СУҒУРТА БОШҚАРМАСИНИНГ НОҲИЯ ВА ШАҲАР НОЗИРЛИКЛАРИ

ДАВЛАТ КОРХОНАЛАРИ МУЛКИНИ

ёнғин, портлаш, ер қимирлаши, сув босиши, ер сурилиши ва авария ёки табиий офат туфайли келиб чиққан ҳодисалар оқибатида нобуд бўлиш ёки шикастланиш ҳолларидан

СУҒУРТА ҚИЛИШ ШАРТНОМАЛАРИНИ ТУЗИШНИ ДАВОМ ЭТТИРМОҚДАЛАР

Мулк суғуртаси икки турда бажарилади: асосий суғурта шартномаси бўйича корхоналарга қарашли бўлган қуйидаги бор мол-мулклар: бинолар, иншоотлар, узатиш қурилмалари, қувват машиналари, ишчи машиналар ва бошқа машиналар, ускуналар, транспорт воситалари, тугалланмаган ишлаб чиқариш ва туб қурилиш иншоотлари, ҳар хил анжомлар, тайёр маҳсулот, моллар, хом ашёлар, материаллар ва бошқа мулклар суғурта қилинади.

Қўшимча суғурта шартлари бўйича корхона томонидан мулкни ижарага олиш шартномаси билан олинган ёки қайта ишлаш, таъмир, ташиш, текшириш учун бошқа ташкилотлардан ёки аҳолидан олинган мол-мулклар суғурта қилинади;

Корхона билан тажриба-тадқиқот ишларини олиб бориш, кўргазмада намойиш қилиш вақтига мол-мулкнинг бир қисмини суғурта қилиш тўғрисида шартнома тузилиши мумкин.

Шартнома бир йилга ёки номаълум муддатга тузилиши мумкин ва бунда мол-мулк қиймати ҳамда мулк қийматининг тўлиқ (баланс) баҳосига нисбатан ёки бу қийматнинг муайян ҳиссасига нисбатан йиллик тўловлар суммаси ҳар йили қайта ҳисоблаб чиқилиши керак бўлади.

АСОСИЙ ВА ҚЎШИМЧА СУҒУРТА ШАРТНОМАЛАРИ БЎЙИЧА СУҒУРТА ТЎЛОВЛАРИ МИҚДОРИ СУҒУРТА ПУЛИНИНГ ҚУЙИДАГИ ФОИЗЛАРИ ҲАЖМИДА БЕЛГИЛАНАДИ:

— нефть газ қазиб чиқариш, қон қазиб чиқариш, нефть-кимё, кимё, кон бойитиш, металлургия, ёғочга ишлов бериш, целлюлоза-қоғоз, транспорт: савдо, энергетика корхоналари, шунингдек, портловчи моддалар ишлаб чиқариш, қайта ишлаш ва сақлаш корхоналари учун — 0,15 фоиз, қулфни бузиб ўғирлаганлик учун жавобгарлиги билан 0,3 фоиз — машинасозлик, қурилиш ва бошқа корхоналар учун — 0,1 фоиз, қулфни бузиб ўғирлаганлик учун жавобгарлиги билан 0,2 фоиз,

— транспорт воситалари учун — 1,0 фоиз, ҳайдаб қочилганлик учун жавобгарлиги билан 2,0 фоиз.

ТЕРИБ-ТЕРИБ СУҒУРТА ҚИЛИНГАН ҲОЛЛАРДА СУҒУРТА ТЎЛОВЛАРИ МИҚДОРИ ҚУЙИДАГИЧА ҲАЖМЛАРДА БЕЛГИЛАНАДИ:

— транспорт воситаларидан ташқари мол-мулклар шикастланиш ёки нобуд бўлиш ҳолларидан суғурта қилинганда — 1,0 фоиз, қулфни бузиб ўғирланганлик учун жавобгарлиги билан 2,0 фоиз;

— транспорт воситалари уларнинг йўқ қилиб юборилиш ҳолларидан суғурта қилинганда — ҳайдаб кетилганлик учун жавобгарлиги билан 3 фоиз.

Қўшимча маълумотлар олиш ва суғурта шартномаларини тузиш учун Давлат суғурта идорасининг корхонангиз жойлашган ҳудуддаги ноҳия ва шаҳар нозирликларига мурожаат қилишингиз мумкин.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ДАВЛАТ СУҒУРТА БОШҚАРМАСИ.

ҲИСОБЛАШ ТЕХНИКАСИ БИЛАН ҚИЗИҚУВЧИ МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИ, ТАЛАБАЛАР ВА БОШҚАЛАР ДИҚҚАТИГА!

«ЭЛЕКТРОНИКА» ФИРМАЛИ ДЎКОН-САЛОНИ

„ЭЛЕКТРОНИКА"

БИРИНЧИ МАРТА

«ЭЛЕКТРОНИКА КР-03»
РАДИОКОНСТРУКТОРИНИ
ТАВСИЯ ҚИЛАДИ

Конструктор рақамли схемалар билан ишлаш кўникмасига эга бўлган радиоҳаваскорлар учун мўлжалланган. Конструктор КР 508ВВ80А ихчам процессори негизида йиғилган бўлиб, схемани такомиллаштириш имкониятига эга.

АСОСИЙ ТЕХНИКАВИЙ БЕЛГИЛАРИ:

ОЗУ, Кбайт	16
ПЗУ, Кбайт	2
Экранининг ахборот сиғими	
Сатрлар сони	25
Сатрдаги рамзлар сони	64

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 38-уй.
МАЪЛУМОТЛАР ОЛИШ УЧУН ТЕЛЕФОН: 33-78-34.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 6/III да **Севги ҳақида афсона**, 7/III да **Майсаранинг иши**, 8/III да **Байрам концерти**, 9/III да **Севилья сартароши**, 10/III да **Чиполлино** (12.00), **Флория Тоска** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 6/III да **А. Навоий** (премьера), 7/III да **Жар**, 8/III да **Тақдир эшиги**, 9/III да **Тўмарис**, 10/III да **Куёв**.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 6/III да **Ака-ука совчилар**, 7/III да **Гул ва наврўз**, 8/III да **Гапни гапир уққанга** (16.00 — 19.00). 9/III да **Гапни гапир уққанга** (16.00 — 19.00). 10/III да **Куёвлар конкурси**.

АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 6/III да **Гўзаллар ва миршаблар**, (14.00 ва 17.00), 7/III да **Фармонбиби арazlади** (16.00 ва 19.00), 8/III да **Отаснинг қизи** (12.00, 16.00 ва 19.00), 9/III да **Фармонбиби аразлади**, 10/III да **Зиёфат**.

КИНО

6 МАРТДА

Навоий номидаги Санъат саройи — ЖЕЙМС БОНД. «АСЛО «ҲЕЧ ҚАЧОН» ДЕМАГИН» (18.30, 20.40).
Чайка — ЖЕЙМС БОНД. «АСЛО «ҲЕЧ ҚАЧОН» ДЕМАГИН» (18.30, 20.45).
Нукус — ЖЕЙМС БОНД. «АСЛО «ҲЕЧ ҚАЧОН» ДЕМАГИН» (18.30, 20.45).
Москва — «МУМКИН БЎЛМАГАН НАРСАГА ЭРИШИБ...» (18.20, 20.40).
БЛКЕИ 30 йиллиги номли «РАМ ВА ЛАКХАМ» (17.00, 20.00).
Восток — «ЎЗ КАСБИНИНГ УСТАСИ» (18.30, 20.45).

7 МАРТДА

Навоий номидаги Санъат саройи — ЖЕЙМС БОНД. «АСЛО «ҲЕЧ ҚАЧОН» ДЕМАГИН» (18.30, 20.40).
Чайка — ЖЕЙМС БОНД. «АСЛО «ҲЕЧ ҚАЧОН» ДЕМАГИН» (18.30, 20.45).
Нукус — ЖЕЙМС БОНД. «АСЛО «ҲЕЧ ҚАЧОН» ДЕМАГИН» (18.30, 20.45).
Москва — «МУМКИН БЎЛМАГАН НАРСАГА ЭРИШИБ...» (18.20, 20.40).

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ МАРКАЗИ

«ТАШКЕНТХЛЕБПРОМ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА

3—4 разрядли таъмирловчи-чилангарлар, газэлектрпайвандчилар, (4—5 разрядли) ички томондан оловбардошли ғишт ётқизувчилар, нонвойларни

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

Меҳнат ҳақи — ишбай-мукофотли;
ҳуқуқшунос.
Корхона манзили: Тошкент шаҳри, 3-алоқа бўлими, Байналмилал кўчаси, 16-уй ёки Марказнинг Чилонзор ноҳия бўлими — Чилонзор даҳаси, 2-мавзе, 53-уй.

Ташкилотлар ва корхоналарнинг раҳбарлари ДИҚҚАТИГА!

«АГРОСПЕЦСТРОЙ ЖАМОА КОРХОНАСИ

монтаж қилиш, созлаш ишларини бажариб бериш юзасидан

ШАРТНОМАЛАР ТУЗАДИ

Ишлар давлат нархларида бажарилади.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Ҳамза ноҳияси, Куйбишев узун кўчаси, 35-уй. Телефон 93-03-23.

Тошкент доришунослик олий таълимгоҳи ректорати, жамоат ташкилотлари ва фармакогнозия кафедраси ходимлари ўқув бўлими бошлиғи, фармакогнозия кафедрасининг катта ўқитувчиси Ф. Ф. Ўрмоновага отаси

Фарид ЎРМОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар С. Раҳимов ноҳия маданият бўлими ва шаҳар маданият уйи раҳбарияти ва касаба уюшмаси шу маданият уйининг миллий карнай-сурнай чолғу дастаси раҳбари

Саъдулла ТУРСУНМАТОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

17 МАРТ соат 16.00 ва 19.00 ДА

Ўзбекистон Маданият жамғармаси

Ўзбекистон телевидениесининг «3-студия» ёшлар тунги кўрсатуви

СИЗНИ

«НАВРЎЗ» ТОМОШАЛАРИГА ТАКЛИФ ЭТАДИЛАР

РУСТАМ ОЛИМОВ, АҲРОР УСМОНОВ, САФИЯ САФТАРОВА, СИДДИҚ МАҲМУДОВ, ФОЗИЛ ШАРИПОВ, АБДУЖАББОР ЛАТИПОВ.

«ҚИЗИҚЧИ-89», «ҚИЗИҚЧИ-90»

кўригининг совриндорлари

ака-ука АБДУЛЛА ВА АҲМАДАЛИ АКБАРОВЛАР

ФАҚАТ БИР КУН

Сизнинг хизматингизда бўладилар.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 45-92-13, 41-92-54, 39-41-46.

Кўпчилик бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қилинади.

Чипталар Сарой кассаларида соат 11 дан бошлаб сотилмоқда.

СССР ТАЭКВОН-ДО ФЕДЕРАЦИЯСИ

«Юбилей» марказий спорт саройида

1991 ЙИЛ 9, 10-МАРТ КУНЛАРИ
ТАЭКВОН-ДО БЎЙИЧА СССР БИРИНЧИ ЧЕМПИОНАТИ ЎТКАЗИЛАДИ

Мусобақаларда иттифоқдош жумҳуриятлар, Москва ва Ленинград шаҳарларнинг энг кучли спортчилари, Бутуниттифоқ ва халқаро мусобақалар, СССР Таэквон-до федерациясининг 1990 йилдаги биринчилиги ва Таэквон-до бўйича СССР кубогининг ғолиблари ва совриндорлари қатнашадилар.

МУСОБАҚАЛАРНИНГ БОШ ҲАКАМИ — халқаро тоифадаги ҳакам И. Л. ХОН (Тошкент).

Мусобақалар соат 10 да ва 15.00 да бошланади.

Чипталар «ЮБИЛЕЙ» Марказий спорт саройи, Ўзбекистон ССР Таэквон-до федерацияси кассаларида ва жамоатчи кассирлар томонидан сотилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-07-53, 46-70-31.

13-17 МАРТ КУНЛАРИ

ШАҲАРЛИКЛАРНИНГ КЎП СОНЛИ ИЛТИМОСИГА КЎРА

ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА

ФАҚАТ 5 КУН

«савоб» хайрия фирмаси

ИТТИФОҚДА ТАНИЛГАН, ЖУМҲУРИЯТДА ЕТАКЧИ ЭКСТРАСЕНС-РУҲИЙ МУОЛАЖАКОР

АБДУРАФИҚ ҒОФУРОВнинг

МАМЛАКАТ БЎЙИЧА УЗОҚ САФАРИ ОЛДИДАН

СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

А. Ғофуровнинг ноёб қобилияти билан беморларни нафақат саҳнадан туриб, балки узоқ масофадан ҳам ва беморнинг суратига қараб, ёхуд кўнглидан ўтказиб ҳам даволаш хусусиятига эгадир. Бундай тадбирлар кўп маротаба тажрибада синаб кўрилган ва тасдиқланган. Ихлосмандлар орасида кўз касалликлари, муттасил бош оғриқлари, уйқусизлик, қонбосим, бронхит, астма, қандли диабет, остеохондроз, полиартрит, артрит, артроз, юрак хасталиклари, ўпка, буйрак, жигар, ўтпуфак, ичак, ошқозон, тери касалликлари даволанади, • сариқланиш асоратлари, умуртқа поғона ва қўл-оёқ суяклари жароҳатларининг оғриқлари йўқотилади, семизлик, озиб кетиш, жинсий заифлик ва бефарзандлик дардларидан ҳам фориғ бўлишлар кузатилган.

Барча дардлардан кушойиш, руҳан бардам бўлай десангиз,

СЕАНСЛАРГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

Сеанслар соат 16.00 ва 19.00 да бошланади.

Чипталар «Юбилей» спорт саройи кассаларида ҳар куни соат 10.00 дан ва ваколатли кассирлар томонидан сотилмоқда.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-07-53, 77-56-10.

БОЛАЛАР ВА ЮҚОРИ СИНФ

ЎҚУВЧИЛАРИ, СИЗЛАР УЧУН!

БИРИНЧИ МАРТА БАҲОРГИ

ТАЪТИЛ КУНЛАРИДА

НОВОСИБИРСК МУЗ УСТИДА БАЛЕТИНИНГ

БАЙРАМ ТОМОШАЛАРИ

ТОМОШАЛАР:

23 МАРТДА СОАТ 11 ВА 14.00 ДА;
24 МАРТДА СОАТ 11, 14, 16.00 ДА;
25, 26, 27, 28, 29 МАРТДА соат 11 ВА 14.00 ДА;
30 МАРТДА СОАТ 11, 14, 16.00 ДА;
31 МАРТДА соат 11 ВА 14.00 ДА

БОШЛАНАДИ

• **Олдиндан чипта сотиш ташкил этилган.**

Нақд пулсиз ҳисоб-китоб йўли билан чипта олиш учун талабномалар қабул қилинади.

Чипталар Спорт саройи, цирк кассаларида ва ваколатли кассирлар томонидан сотилмоқда.

Спорт саройи кассалари соат 10 дан 19.00 гача ишлайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар касса: 46-03-12, 46-70-31.

Маъмурият ходими: 46-07-53, 46-68-77.

ТОШКЕНТ оқшоми

Муассислар: халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар қўмитаси

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

84.997 нусхада чоп этилади. Индекс 64690.
Буюртма: 4873. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.